

De Pinte – Bosstraat

juli 2019

F. DE KREYGER, S. GENBRUGGE & A. DE LOGI

DL&H-archeologienota

Colofon

Project
De Pinte Bosstraat

Uitvoerder:
De Logi & Hoorne bvba
Canadezenlaan 1A
9991 Adegem
BTW BE 0845.028.465 RPR Gent
www.dl-h.be

Auteurs:
Frederik De Kreyger
Sebastiaan Genbrugge
Adelheid De Logi

DL&H Archeologienota
© 2019 – De Logi & Hoorne bvba

Niets uit deze publicatie mag vermenigvuldigd worden, opgeslagen in geautomatiseerde gegevensbestanden en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook (digitaal, mechanisch, door fotokopie) zonder toestemming van De Logi & Hoorne bvba

Inhoud

DEEL 1: VERSLAG VAN RESULTATEN	5
Abstract	5
Hoofdstuk 1: bureauonderzoek	5
1. Beschrijvend gedeelte	5
1.1. Administratieve gegevens	5
1.2. Onderzoekskader	7
1.2.1. Geplande werken en bodemingrepen	7
1.2.2. Criteria voor opmaken archeologienota	7
1.3. Onderzoeksopdracht	7
1.3.1. Vraagstelling	7
1.3.2. Randvoorwaarden	7
1.4. Onderzoeksstrategie en -methode	10
2. Assessmentrapport	11
2.1. Methoden, technieken en criteria	11
2.2. Assessment van het onderzochte gebied	11
2.2.1. Landschappelijke ligging	11
2.2.1.1. Ligging	11
2.2.1.2. Geologie	11
2.2.1.3. Aardkunde	11
2.2.1.4. Topografie	15
2.2.1.5. Bodemgebruik	15
2.2.1.6. Synthese	15
2.2.2. Archeologische voorkennis en historisch kader	16
2.2.2.1. Historisch kader	16
2.2.2.2. Archeologische voorkennis	23
2.2.3. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	24
2.2.4. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed	24
2.2.5. Synthese	27
2.2.6. Afweging noodzaak en motivering verder onderzoek	27
2.2.7. Samenvatting onderzoek	29
Hoofdstuk 2: Bibliografie en bijlagen	31
1. Bibliografie	31

DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	33
1. Gemotiveerd advies voor het al dan niet moeten nemen van maatregelen	33
1.1. Volledigheid uitgevoerde onderzoek	33
1.2. Afwezigheid van een archeologische site	33
1.3. Impactbepaling	33
1.4. Waardering van de archeologische site	33
1.5. Bepaling van de maatregelen	33
1.6. Randvoorwaarden	34
2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek zonder en met ingreep in de bodem	35
2.1. Administratieve gegevens	35
2.2. Vraagstelling en onderzoeksdoelen in uitgesteld traject	35
2.3. Onderzoeksstrategie en -methode	35
2.3.1. Landschappelijk bodemonderzoek	35
2.3.1.1. Vraagstelling en onderzoeksdoelen	35
2.3.1.2. Onderzoeksstrategie en -methode	36
2.3.1.3. Onderzoekstechnieken	36
2.3.1.4. Voorziene afwijkingen t.a.v. de Code van Goede Praktijk	37
2.3.2. Verkennend archeologisch booronderzoek	37
2.3.2.1. Vraagstelling en onderzoeksdoelen	37
2.3.2.2. Onderzoeksstrategie en -methode	37
2.3.2.3. Onderzoekstechnieken	37
2.3.2.4. Voorziene afwijkingen t.a.v. de Code van Goede Praktijk	37
2.3.3. Waarderend archeologisch booronderzoek	37
2.3.3.1. Vraagstelling en onderzoeksdoelen	37
2.3.3.2. Onderzoeksstrategie en -methode	38
2.3.3.3. Onderzoekstechnieken	38
2.3.3.4. Voorziene afwijkingen t.a.v. de Code van Goede Praktijk	38
2.3.4. Proefsleuvenonderzoek	38
2.3.4.1. Motivering	38
2.3.1.2. Vraagstelling	38
2.3.1.3. Criteria	39
2.3.1.4. Onderzoekstechnieken	39
2.3.1.5. Voorziene afwijkingen t.a.v. de Code van Goede Praktijk	40

DEEL 1: VERSLAG VAN RESULTATEN

Abstract

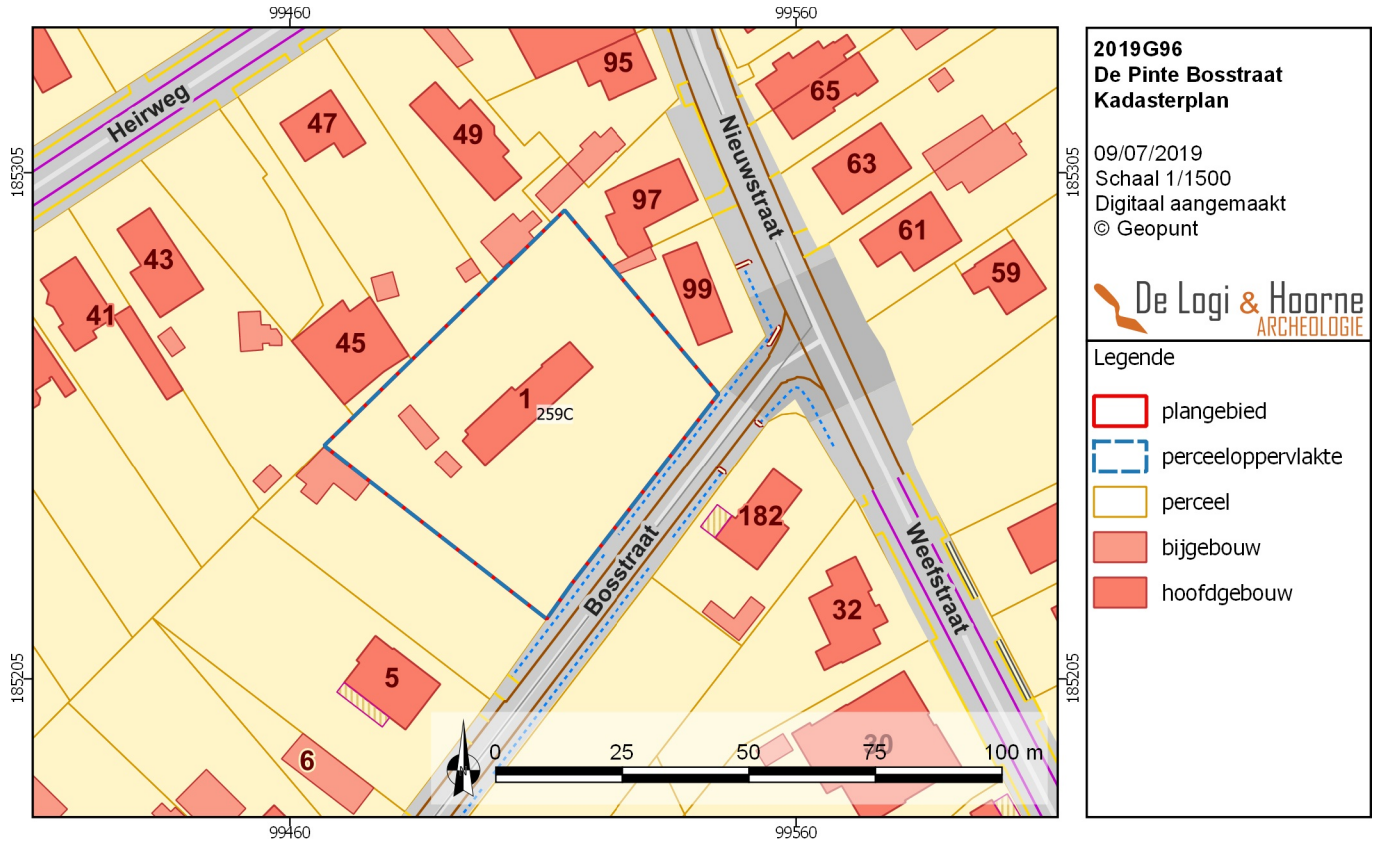
Aan de Bosstraat in De Pinte wenst de initiatiefnemer een terrein van 3120m² te ontwikkelen waarbij de afbraak van een bestaand gebouw en de bouw van vijf eengezinswoningen gepland zijn. Deze werken kunnen een verstoring en vernietiging van een mogelijk archeologisch bodemarchief met zich mee brengen. De voorgaande studie van de beschikbare geografische gegevens, historische kaarten, luchtfoto's, toponiemen en archeologische vindplaatsen wijzen op een onbekend archeologisch potentieel. Bijgevolg wordt verder archeologisch onderzoek in uitgesteld traject geadviseerd zonder ingreep in de bodem in de vorm van een landschappelijk booronderzoek en met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek.

HOOFDSTUK 1: BUREAUONDERZOEK

1. Beschrijvend gedeelte

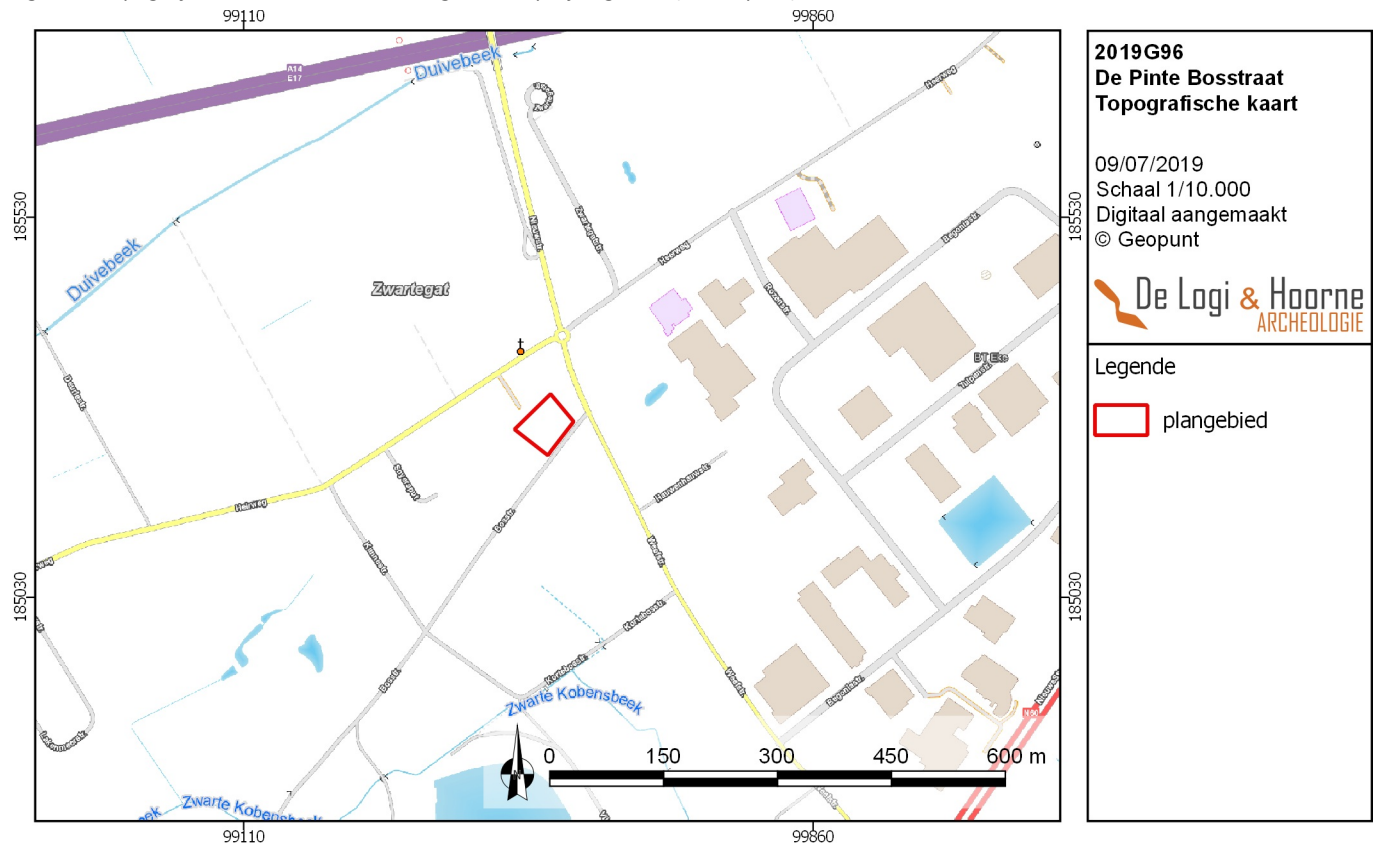
1.1. Administratieve gegevens

Projectcode proefsleuven:	2019G96
Sitecode:	PIN-BOS-19
Nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan:	Niet van toepassing
Erkende archeoloog:	De Logi & Hoorne bvba OE/ERK/Archeoloog/2015/00052
Locatie projectgebied:	Projectgebied in De Pinte, omsloten door de Bosstraat, de Kannestraat, de Heirweg en de Weetstraat.
Bounding box (Lambert 72):	punt 1: min. X: 99466,8; max. Y: 185297,62 punt 2: max. X: 99544,7; min. Y: 185216,86
Kadaster:	De Pinte, Afdeling 1, Sectie C: perceelsnummer 259C
Oppervlakte plangebied:	3120m ²
Oppervlakte percelen:	3120m ²
Termijn bureauonderzoek:	9 juli t.e.m. 10 juli 2019
Betrokken actoren en specialisten:	Frederik De Kreyger (erkend archeoloog, veldwerkleider); Sebastiaan Genbrugge (assistent-aardkundige); Adelheid De Logi (redactie)
Wetenschappelijke advisering:	Niet van toepassing
Kadasterkaart:	figuur 1
Topografische kaart:	figuur 2

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

1.2. Onderzoekskader

1.2.1. Geplande werken en bodemingrepen

De initiatiefnemer wenst een terrein van 3120m² aan de Bosstraat in De Pinte te ontwikkelen tot vijf individuele kavels. Het betreft kadastraal het perceel 259C van sectie C, afdeling 1 in De Pinte.

De plannen omvatten de afbraak van een bestaande hoeve en de bouw van vijf verschillende eengezinswoningen die een perceeloppervlakte tussen 525m² en 935m² en een maximaal bouwoppervlakte tussen 133,2m² en 160,2m² hebben. De percelen worden haaks op de Bosstraat ingericht, met aan de straatzijde de inplanting van de woningen. Van de vijf woningen krijgen vier woningen een halfopen karakter en 1 woning valt onder de noemer open bebouwing. Elke nieuwe woning wordt ook voorzien van een voortuin die tussen de nieuwe woning en de straatzijde komt.

Op basis van de gekende ingrepen mag een grote verstoring van het bodemarchief verwacht worden. Hierbij rekening houdend met nog extra verstoringen veroorzaakt door de aanleg van allerhande nutsvoorzieningen en bijkomende verstoringen binnen de individuele kavels, lijkt een volledige verstoring van het plangebied aannemelijk.

1.2.2. Criteria voor opmaken archeologienota

De initiatiefnemer wenst een terrein van 3120m² groot aan de Bosstraat in De Pinte te ontwikkelen. Hiervoor dient hij een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden aan te vragen. Het plangebied bevindt zich niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten is, het gaat niet om het bijstellen van een omgevingsvergunning en het gebied ligt niet binnen een beschermde archeologische site of een vastgestelde archeologische zone. Het perceel binnen het projectgebied heeft een oppervlakte die groter is dan 3000m². Volgens artikel 5.4.2. van het Onroenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 moet bij de vergunningsaanvraag een archeologienota waarvan akte is genomen toegevoegd worden.

1.3. Onderzoeksopdracht

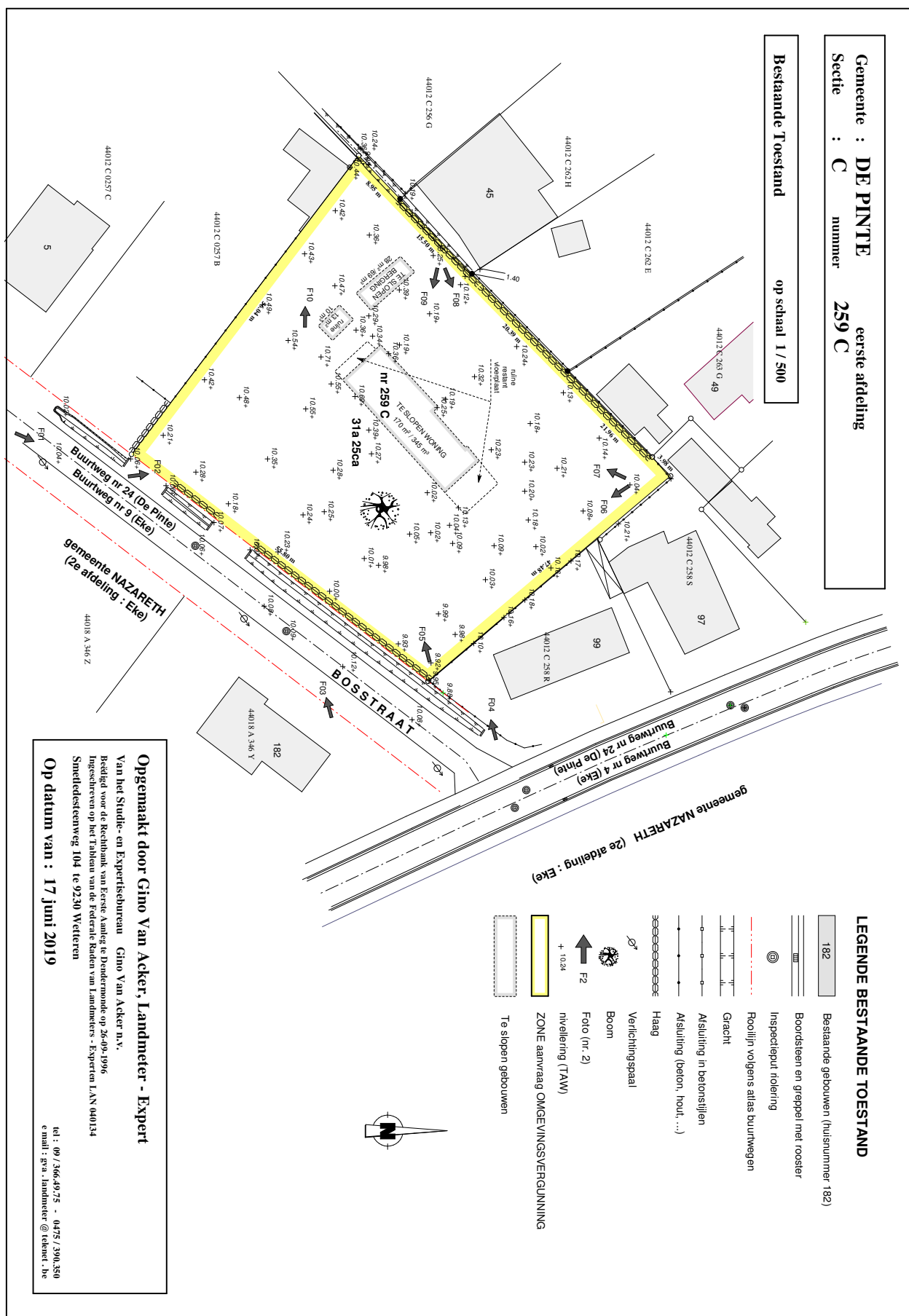
1.3.1. Vraagstelling

Dit bureauonderzoek heeft als doel het archeologisch potentieel van het projectgebied van 3120m² groot langs de Bosstraat in De Pinte door middel van historische bronnen en kaartmateriaal in te schatten. Op basis van deze bronnen moet afgewogen kunnen worden of verdere maatregelen in het kader van het archeologisch vooronderzoek nodig zijn, en welke deze zijn. Uiteindelijk moet dit bijdragen aan de finale afweging of voor een (deel van) het projectgebied al dan niet verdergezet onderzoek in de vorm van een archeologische opgraving noodzakelijk is, en of er mogelijkheden tot behoud *in situ* bestaan, en wat hiervoor de voorwaarden en vereisten zijn. Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

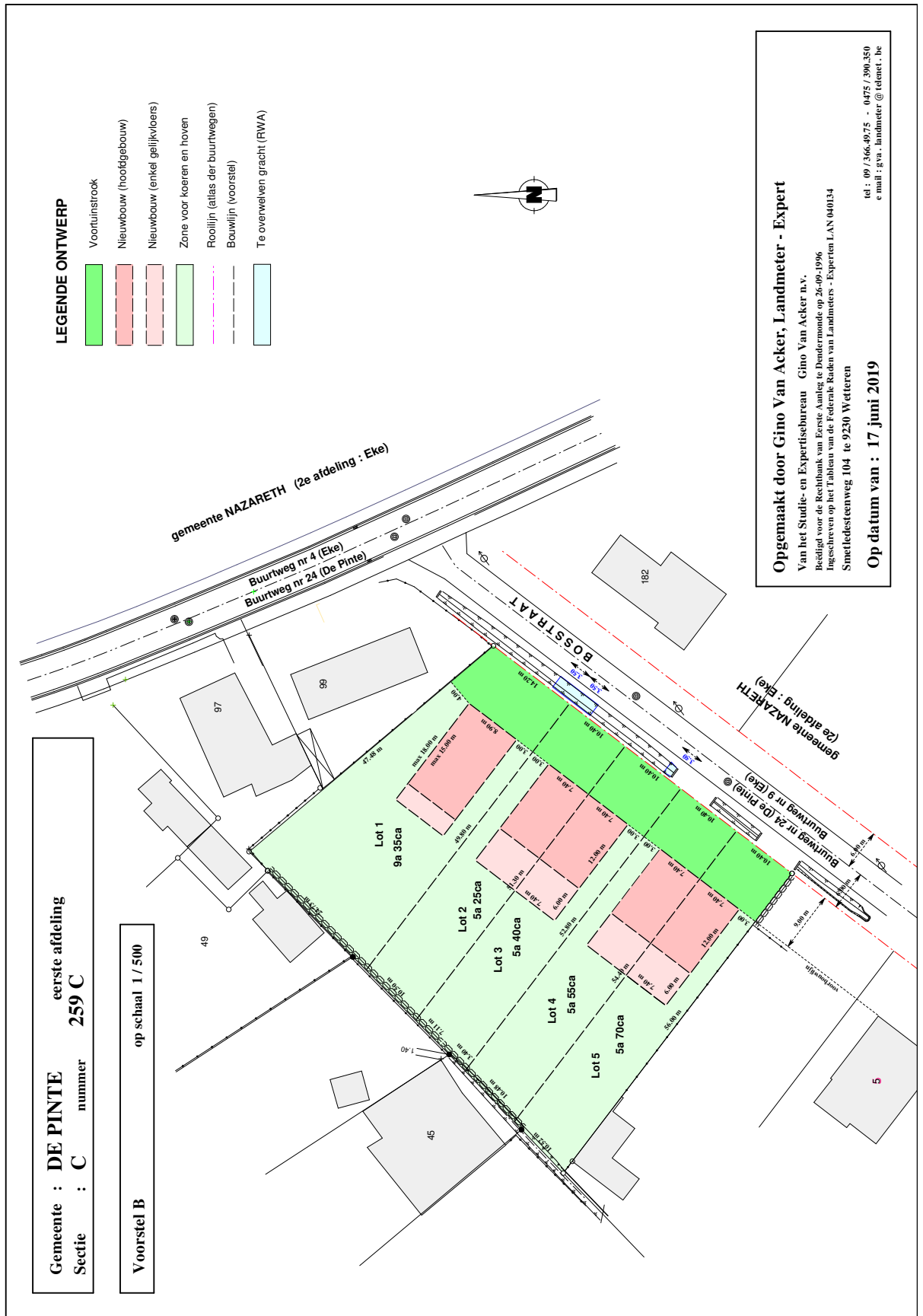
- Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke evolutie kende het landgebruik en welke invloed heeft dit gebruik op de bewaring van het potentieel aanwezige archeologisch erfgoed?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites? Wat is de aard, datering en bewaring?
- Wat is het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?

1.3.2. Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bestaande bronnen gebruikt.

Figuur 3: Overzichtsplan van de bestaande toestand (© Gino Van Acker NV)

Figuur 4: Overzichtsplan van de te ontwikkelen werken (© Gino Van Acker NV)

1.4. Onderzoeksstrategie en -methode

Dit bureauonderzoek moet, op basis van de literaire en cartografische bronnen, leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

Voor de uitvoering van het bureauonderzoek werd de bestaande literatuur over het projectgebied en de omgeving doorgenomen. Daarnaast zijn zowel de aardkundige als de historische cartografische bronnen geraadpleegd en zijn online beschikbare georeferente kaarten onderzocht. Deze gegevens leveren een inzicht in de gekende geomorfologie, bewoningsgeschiedenis, landschapshistoriek en -genese van het plangebied op.

Gegevens over aardkunde en geologie zijn geraadpleegd via de webservices van DOV Vlaanderen. Hoogtemodellen, orthografische foto's, historische kaarten en de bodemerosiekaart werden nagegaan via de webservices van Geopunt. De topografische kaart is via de website van het NGI geconsulteerd. Gegevens over de gekende erfgoedwaarde van het projectgebied werden geraadpleegd via het geoportaal en de Centrale Archeologische Inventaris. Een bestand met de afbakening van het projectgebied en de verschillende percelen, alsook de te realiseren plannen werd ter beschikking gesteld door de opdrachtgever. In het kader van de veiligheid werden de KLIP-plannen aangevraagd om zicht te krijgen op de aanwezige kabel- en nutsvoorzieningen binnen het plangebied. Alle digitale — en waar mogelijk ook analoge — onderzoeksdocumenten zijn binnen een GIS-omgeving geïntegreerd, vergeleken en bestudeerd.

Het aardkundige luik van het bureauonderzoek werd uitgevoerd door Sebastiaan Genbrugge. Het meest relevante kaartmateriaal is onderzocht om de interpretatie van het gebied staven. Dit betreft voornamelijk de tertiair en quartair geologische kaart, de bodemkaart en het digitaal hoogtemodel. Aanvullend werd gebruik gemaakt van het boek 'Geologie van Vlaanderen' (BORREMANS 2015). Ook de landschappelijke boringen die in het verleden op en rond het terrein gebeurden, werden in het onderzoek geïncorporeerd. Tijdens het bureauonderzoek is een analyse gemaakt van de bodemsoorten en hun verwachtingsgebied. Daarnaast werd onderzocht waar mogelijk afgedekte bodems, podzolen en/of restanten uit de prehistorie of jongere periodes kunnen verwacht worden.

Het historische luik omvatte van het onderzoek, dat de studie van de kaart van Ferraris (1777), de Atlas der Buurtwegen (circa 1840), de Poppkaart (1842-1879) en de topografische kaart Vandermaelen (1846-1854). Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden. Het gekende erfgoed en archeologisch onderzoek van het onderzoeksgebied en zijn omgeving werd via het Geoportaal Onroerend Erfgoed en de Centrale Archeologische Inventaris opgezocht. Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur. Daarnaast is gebruik gemaakt van bronnen over de lokale toponymie en geschiedenis. De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid en zijn opgelijst in de bibliografie. Frederik De Kreyger bundelde alle data in GIS en vatte de gegevens samen in deze archeologienota.

2. Assessmentrapport

2.1. Methoden, technieken en criteria

Dit assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het bureauonderzoek: dit zijn al de relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit deze assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

2.2. Assessment van het onderzochte gebied

2.2.1. Landschappelijke ligging

In dit onderdeel van het assessmentrapport wordt het projectgebied ruimtelijk gesitueerd met aandacht voor zijn topografische en landschappelijke inplanting, en zijn bodemkundige, geologische en geomorfologische eigenschappen.

2.2.1.1. LIGGING

Het plangebied ligt aan de Bosstraat in De Pinte en heeft een trapezoidale vorm met NO-ZW oriëntatie van 3120m² groot. Dit terrein situeert zich op 1,8km ten zuiden van het centrum van De Pinte. Het gebied ligt in een landelijke omgeving en kent geen historische stadsontwikkeling. Binnen het plangebied komt één gebouw voor dat geklasseerd staat als vastgesteld bouwkundig erfgoed.

Het plangebied ligt binnen een zone die zowel in het noorden als in het zuiden begrensd wordt door een waterloop met NO-ZW oriëntatie. De noordelijke waterloop ligt op 470m van het terrein en is de Duivebeek. In het zuiden ligt de Zwarte Kobensbeek op 340m van het plangebied. Alle besproken waterlopen liggen binnen het Leibekken, in het stroomgebied van de Schelde.

2.2.1.2. GEOLOGIE

Geologisch gezien bevindt het projectgebied zich binnen een zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei en bestaat het terrein uit twee verschillende geologische gebieden. Het noordoostelijke gedeelte van het terrein bestaat uit het Lid van Kortemark en het overige deel van het projectgebied bestaat uit het Lid van Aalbeke. Het Lid van Kortemark kenmerkt zich door een 40m dikke siltige eenheid met een vijftal opeenvolgende facies en is opgebouwd uit grijze tot groengrijze klei tot silt met dunne banken zand en silt. Het Lid van Aalbeke wordt gekenmerkt door donkergrijze tot blauwe stijve klei en kent een maximale dikte van 13m (STEURBAUT 2015: 128-130).

Op de quartair geologische kaart staat het projectgebied gekarteerd als een type 3. Dit type omvat vroeg-pleniglaciaal fluvioperiglaciaal sediment waarop mogelijk midden- of laat-pleniglaciale eolische sedimenten werden afgezet. Deze midden- en laat-pleniglaciale eolische afzettingen zijn echter niet noodzakelijk (nog) aanwezig. Tenslotte worden deze sedimenten afgedekt door fluviatiele afzettingen uit het Weichseliaan.

2.2.1.3. AARDKUNDE

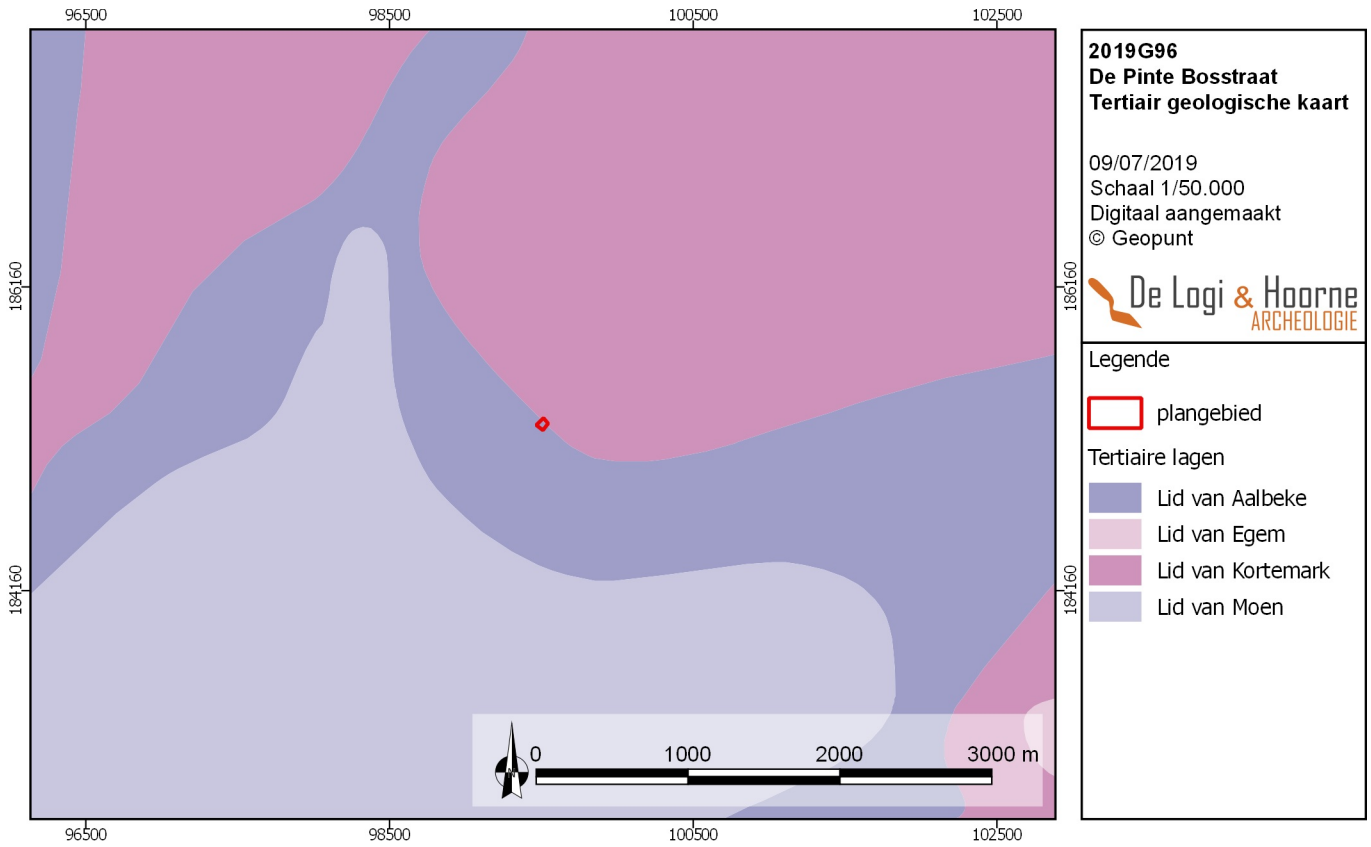
Op de bodemkaart staat het projectgebied aangeduid onder slechts één bodemtype. Het gaat daarbij om een matig droge zandbodem met een dikke antropogene humus A-horizont (Zcm). Het profiel kenmerkt zich door een plaggenbodem met een zeer donkere grijsbruine bovengrond van ten minste 0,60m dikte. Onder de dikke toplaag bevindt zich een bedolven bodemprofiel waarbij de roestverschijnselen beginnen op een diepte tussen 0,60m en 0,90m onder het maaiveld (LEYS 1965: 54-55). Volgens de *World Reference Base*-classificatie (WRB) gaat het hier om zogenaamde *Terric Anthrosols (Arenic)*. Dit impliceert bodems met een zandige textuur, die eeuwenlang werden aangerijkt met organische stof zoals plaggen, strooisel uit moerasbossen, stadsafval of stadmest (DONDEYNE 2015: 12).

Figuur 5: Recente orthofoto met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

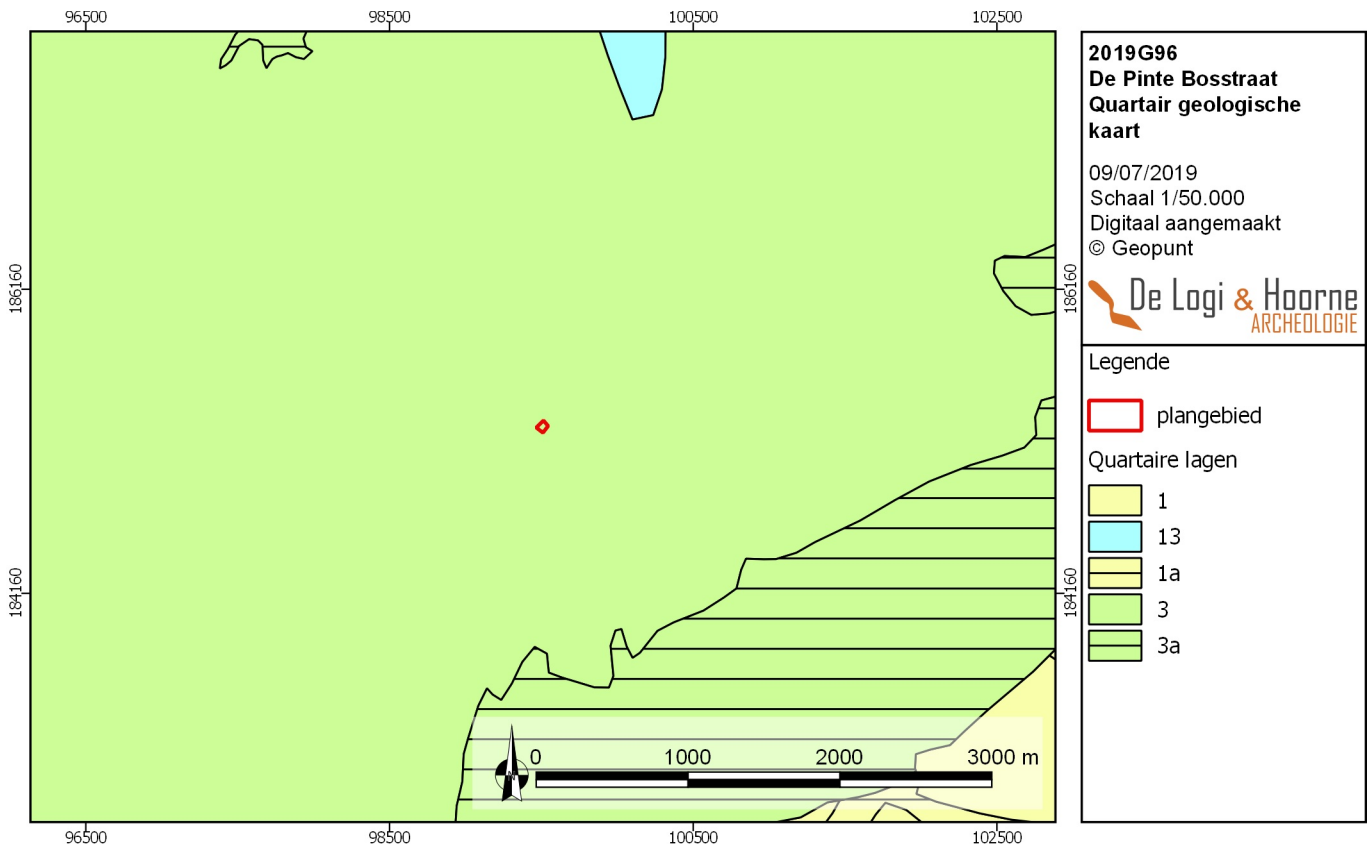
Figuur 6: Detail van de orthofoto met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

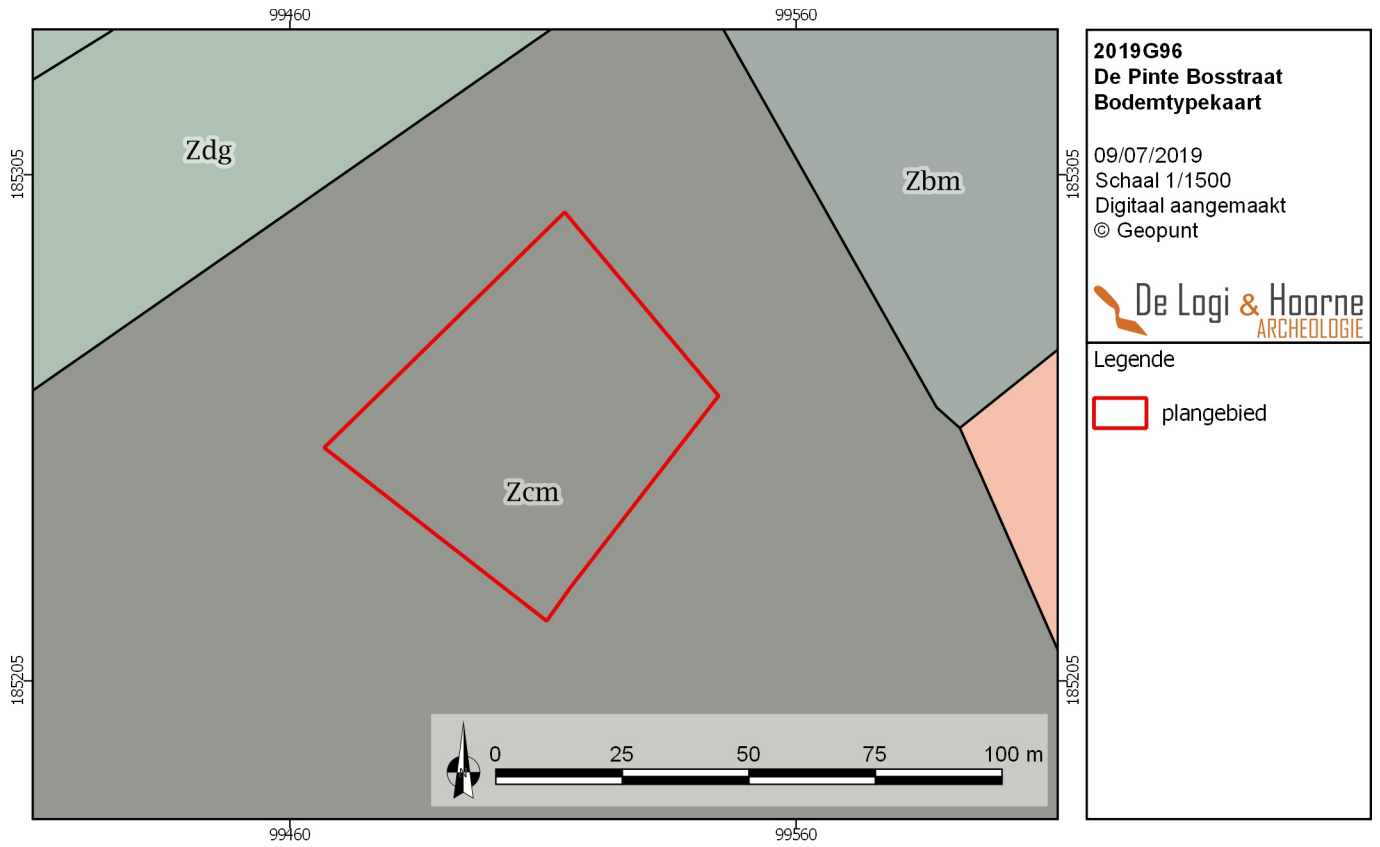

Figuur 7: Tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

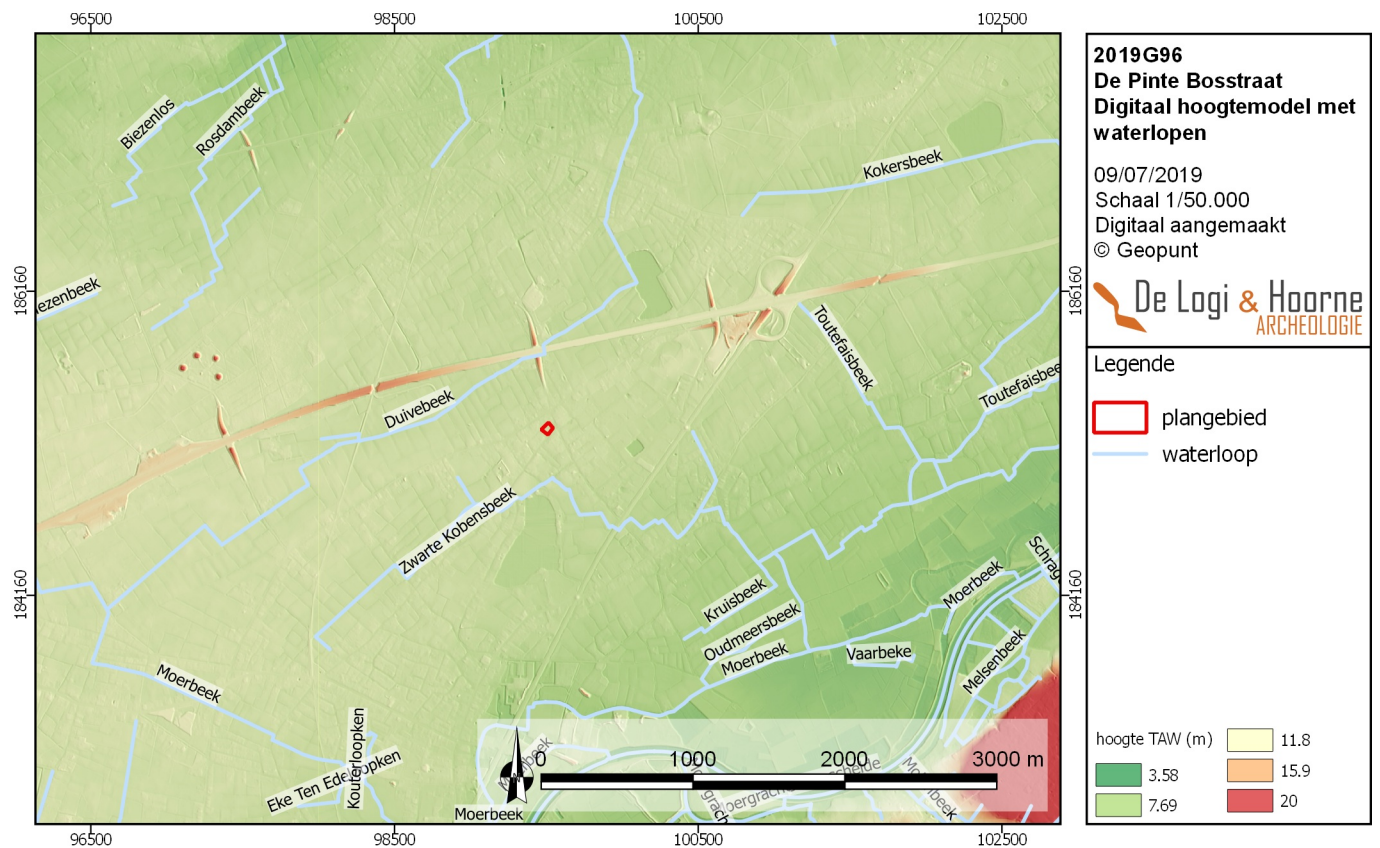
Figuur 8: Quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 9: Bodemtypekaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 10: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied en de omliggende waterlopen (© Geopunt)

2.2.1.4. TOPOGRAFIE

Op het digitaal hoogtemodel kan de landschappelijke situatie van het projectgebied duidelijk worden afgelezen. Zoals hierboven reeds aangegeven is het projectgebied in een zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei gelegen, binnen de Zandstreek. Binnen het projectgebied zelf zijn geen waterlopen of grachten aanwezig. Het projectgebied zelf kent een variërende hoogte tussen 9.73m en 10.65m TAW waarbij het terrein lichtjes afhelt naar het zuidoosten toe. Dit hoogteverschil en de bijhorende beperkte oppervlakte van het projectgebied laten echter niet toe hier iets betekenisvol uit af te leiden.

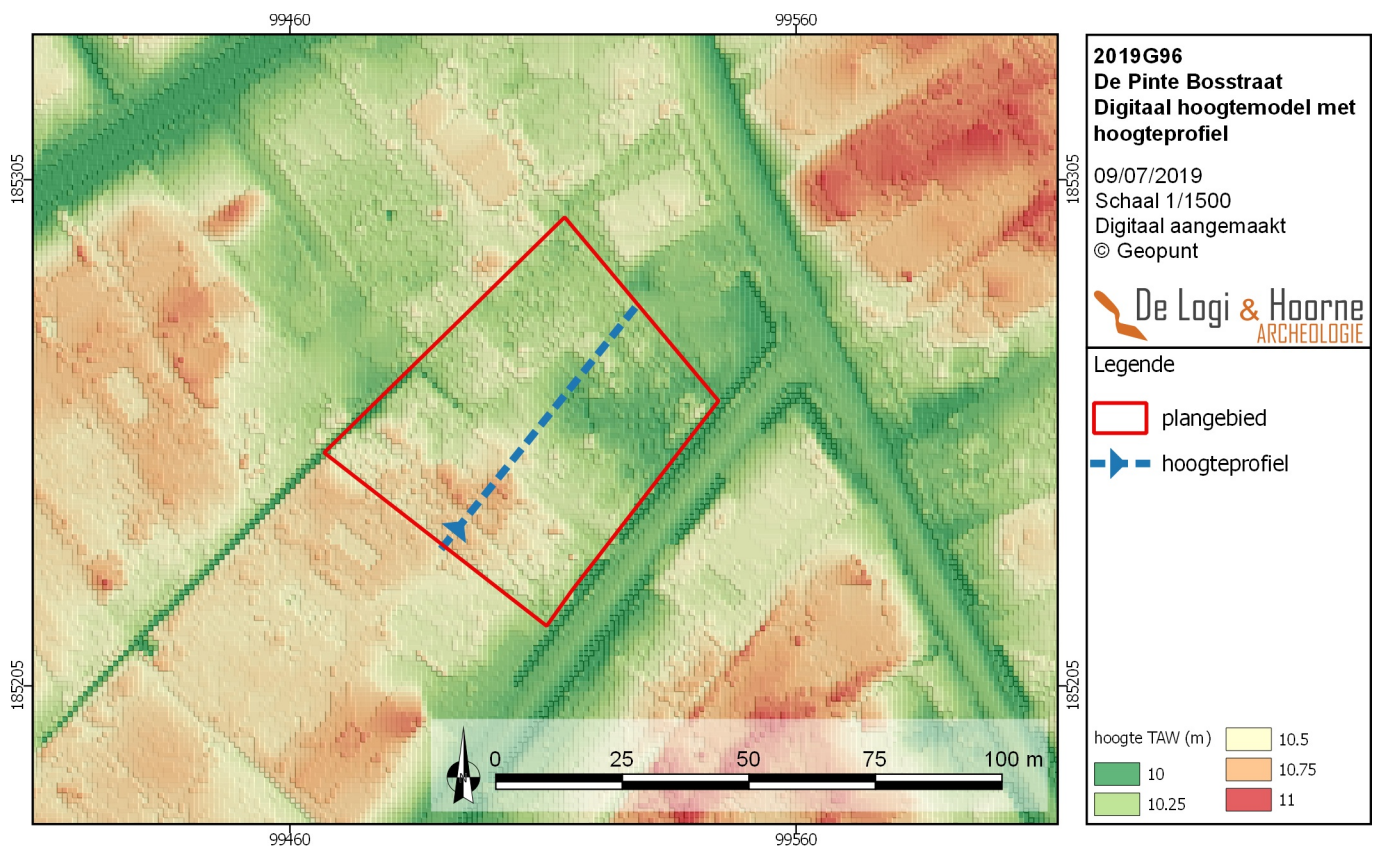
2.2.1.5. BODEMGEBRUIK

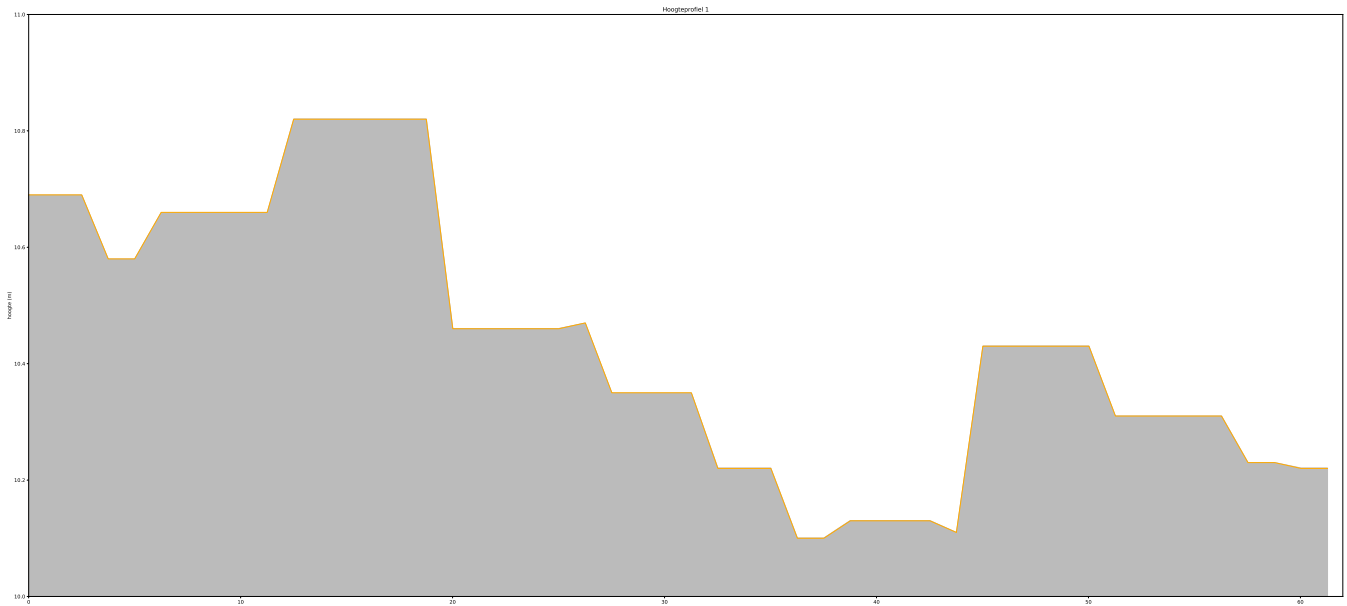
Vandaag de dag is het projectgebied in gebruik als privégrond, waarbij zich centraal op het terrein een hoofdgebouw met in het zuidwesten daarvan twee kleinere bijgebouwen bevinden. De rest van het terrein wordt ingenomen door gazonpartijen en enkele bomen.

2.2.1.6. SYNTHESE

Het projectgebied is gelegen binnen een zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei, binnen de Zandstreek. Bodemkundig kenmerkt het terrein zich door een pluggenbodem, waarbij eeuwenlang humusrijk materiaal werd aangerijkt aan de bodem en waardoor een bedolven bodemprofiel werd verkregen. Sinds de tweede helft van de 18de eeuw is er reeds sprake van bebouwing binnen het projectgebied. Wat de impact van deze bebouwing is, samen met de hedendaagse versterking van de bodem, is voorlopig echter moeilijk in te schatten.

Figuur 11: Detail van het digitaal hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied en de hoogteprofielen (© Geopunt)

Figuur 12: Hoogteprofiel 1 van het digitaal hoogtemodel (© Geopunt)

2.2.2. Archeologische voorkennis en historisch kader

Behalve informatie over de ligging en de ondergrond zijn gegevens uit geschiedkundige literatuur en oude kaarten en de reeds gekende archeologische vaststellingen voor het plangebied en zijn nabije omgeving van groot belang voor het maken van een goede assessment.

2.2.2.1. HISTORISCH KADER

De gemeente De Pinte werd pas opgericht in 1868. Het werd genoemd naar de gelijknamige herberg in de Pintestraat. De oudste vermelding luidde het pijntken en stamt uit 1662. De oudste bron waarin de huidige gemeentenaam is vermeld dateert van 1779 (DEBRABANDERE *et al.* 2010: 203). Het grondgebied waarop De Pinte ligt was de kern van het Scheldeveld. Dit is een heidegebied dat voorheen misschien deel was van het Scheldeholt, het Karolingische Koningswoud dat zich uitstrekte van Gent tot Sint-Eloois-Vijve en in de 9de eeuw dateert. Tegen de 13de eeuw zou dit woud reeds tot een heideveld gedegenereerd zijn dat eigendom was van de Sint-Pietersabdij van Gent (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2019).

De eerste kaart waarop de omgeving van het plangebied beschreven kan worden is de Ferrariskaart uit 1777. De georeferering van de kaart voor deze regio is optimaal, gelet op de overeenkomst tussen het aangeduide en het hedendaagse stratenpatroon. Het plangebied ligt in een landelijke omgeving, gekenmerkt door kleine weiden en akkers met de aanwezigheid van bewoning langs de hoofdstraten. Binnen het plangebied komen drie rechthoekige gebouwen voor, waartoe de voorloper van het huidige gebouw behoort (GEOPUNT 2019).

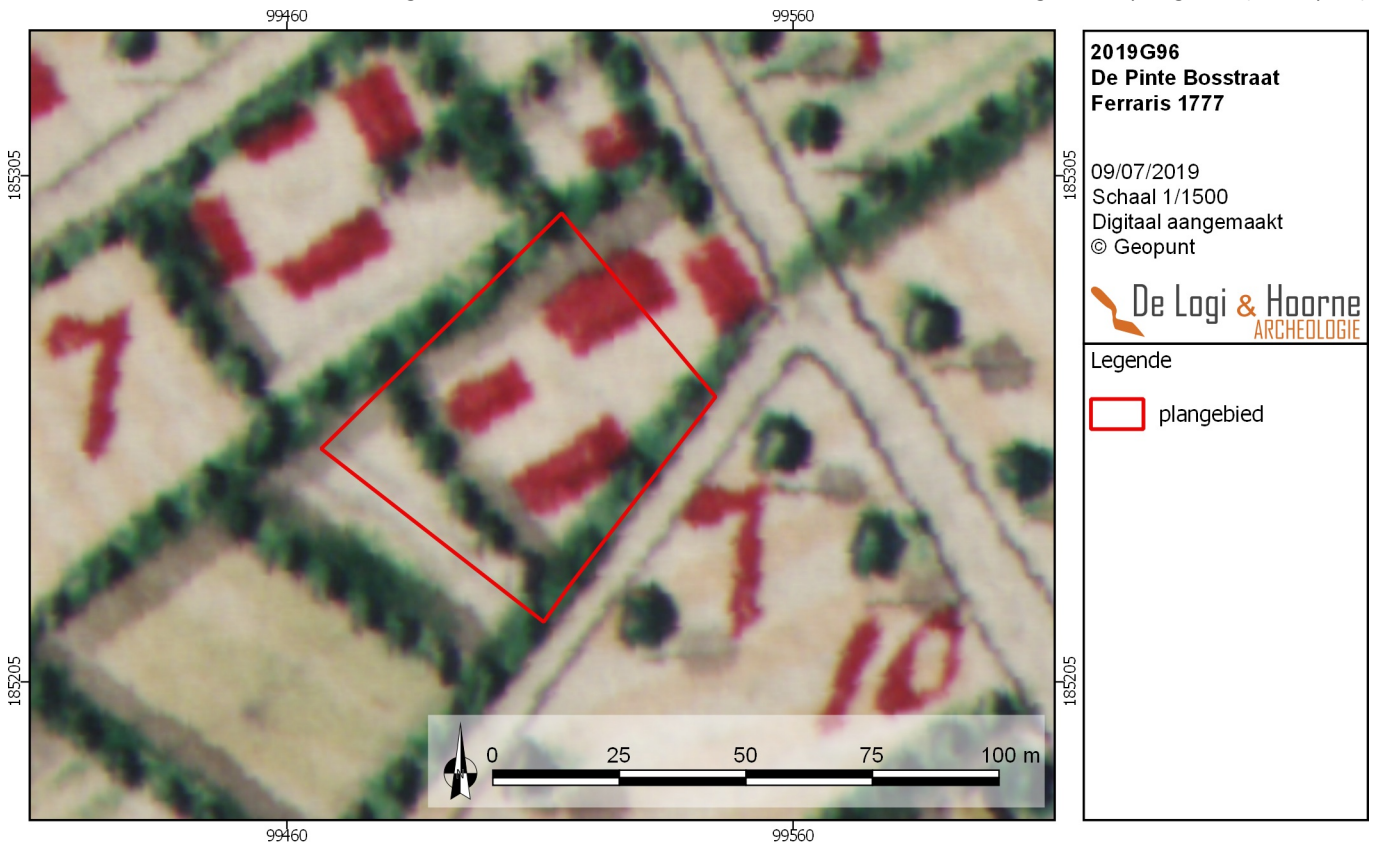
Op de Atlas der Buurtwegen uit 1840 komen binnen het plangebied nog maar twee gebouwen voor. Jongere kaarten zoals de Poppkaart uit 1842-1879 en de topografische kaart van Vandermaelen uit 1846-1854 tonen slechts één gebouw, de huidige hoeve (GEOPUNT 2019).

Het projectgebied werd doorheen de jaren op enkele luchtfoto's en orthofoto's vastgelegd. De oudste beschikbare orthofoto is een opname uit de zomer van 1971 waarop binnen het projectgebied duidelijk de oude hoeve aanwezig is en de resterende delen van het plangebied grotendeels als tuin met bomen is ingericht. De inrichting van het terrein bleef tot op heden nagenoeg ongewijzigd (GEOPUNT 2019). Op de verschillende geconsulteerde luchtfoto's konden door de aanwezige bebouwing geen cropmarks worden vastgesteld.

Figuur 13: Ferrariskaart uit 1777 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 14: Detailbeeld van de Ferrariskaart uit 1777 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

2019G96
De Pinte Bosstraat
Atlas der Buurtwegen
1840

09/07/2019
 Schaal 1/10.000
 Digitaal aangemaakt
 © Geopunt

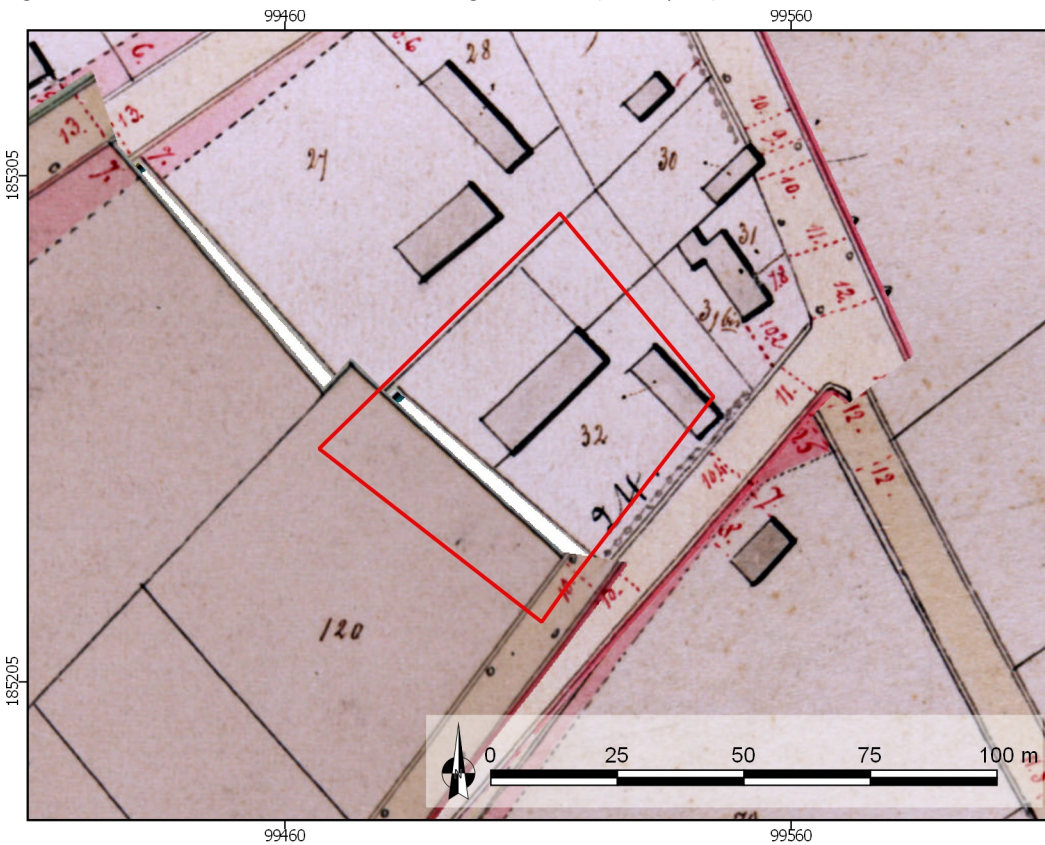

Legende

plangebied

Figuur 15: Atlas der Buurtwegen uit 1840 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 16: Detailbeeld van de Atlas der Buurtwegen uit 1840 (© Geopunt)

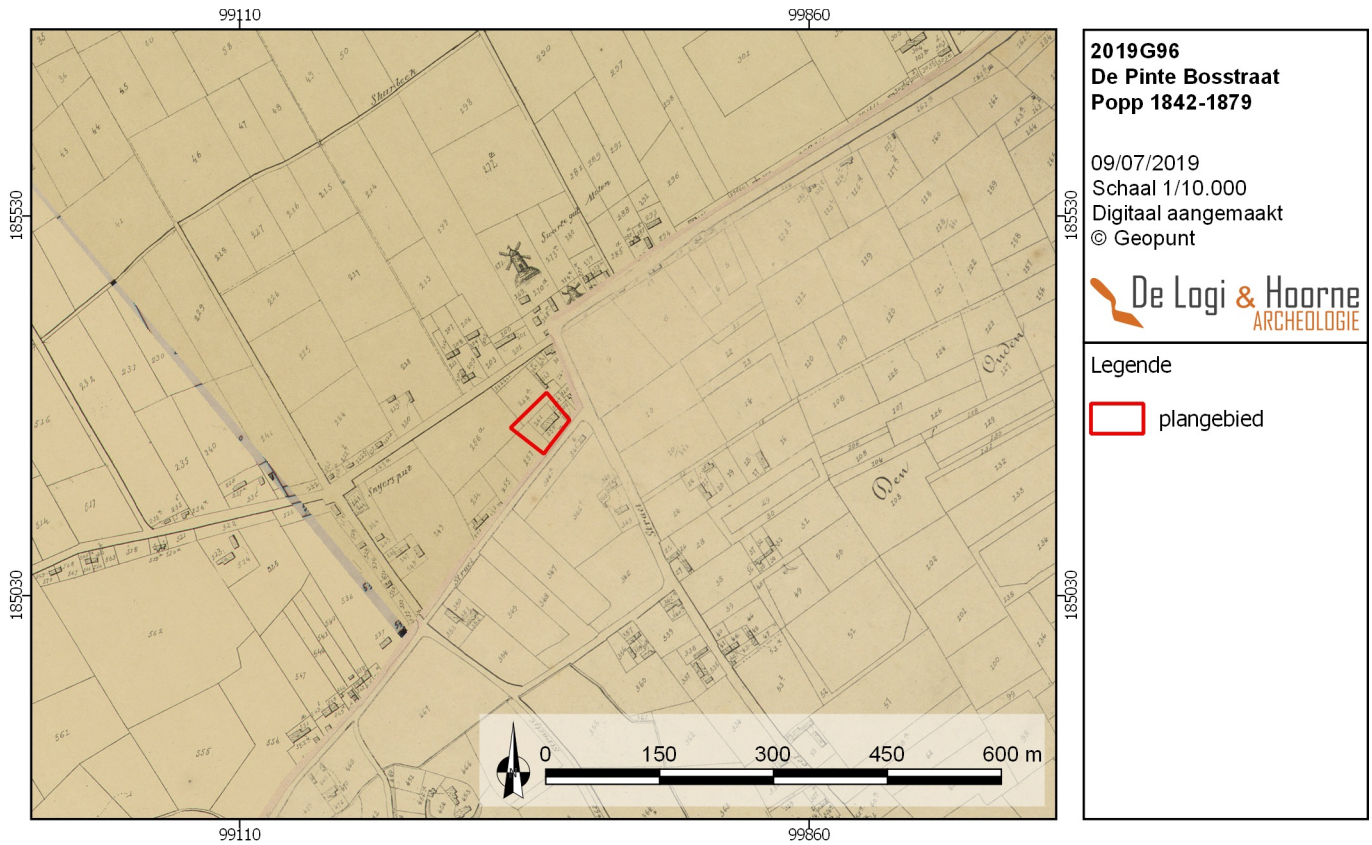
2019G96
De Pinte Bosstraat
Atlas der Buurtwegen
1840

09/07/2019
 Schaal 1/1500
 Digitaal aangemaakt
 © Geopunt

Legende

plangebied

Figuur 17: De Poppkaart uit 1842-1879 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

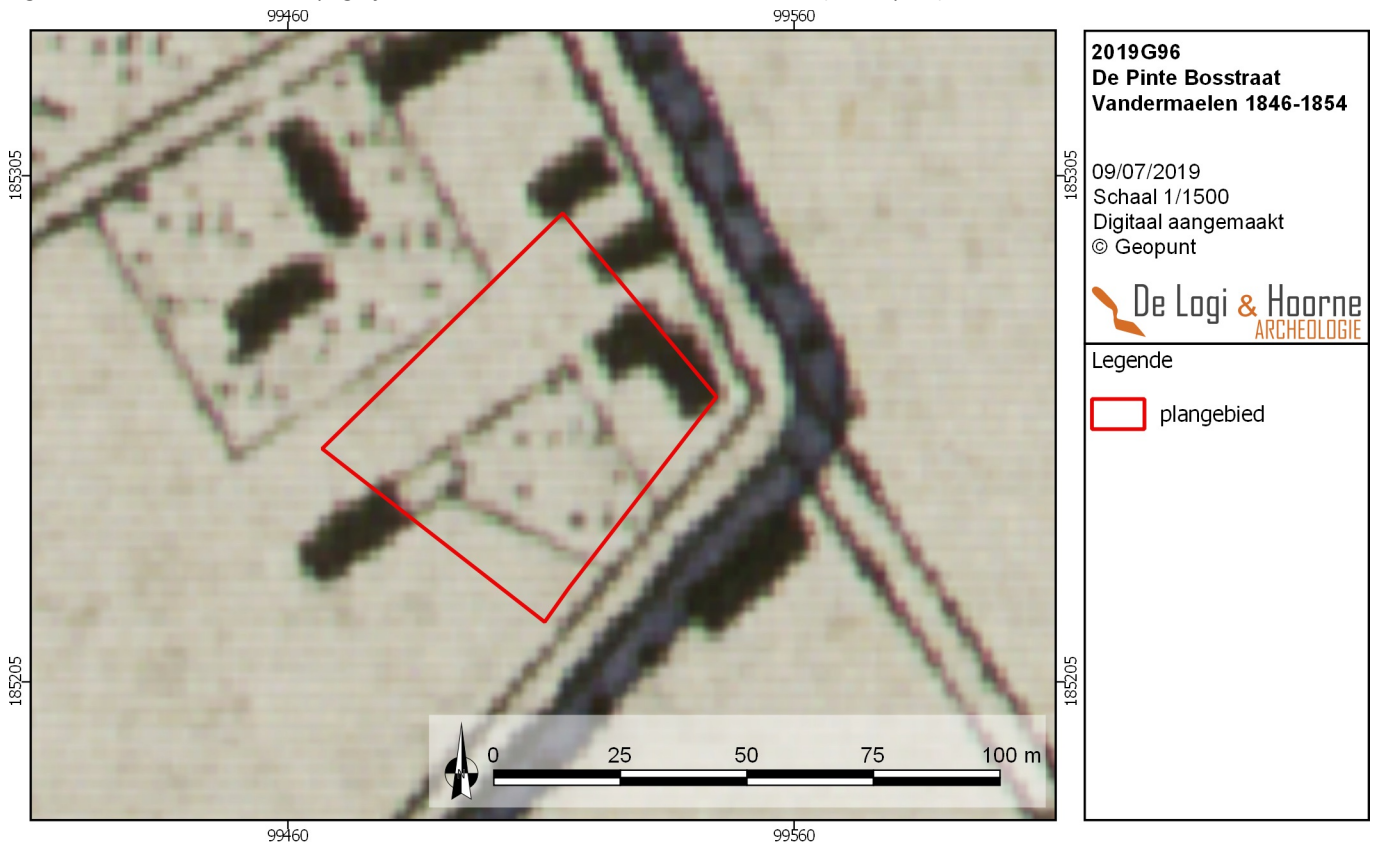
Figuur 18: Dtailbeeld van de Poppkaart uit 1842-1879 (© Geopunt)

Figuur 19: Topografische kaart van Vandermaelen uit 1846-1854 met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 20: Detailbeeld van de topografische kaart van Vandermaelen uit 1846-1854 (© Geopunt)

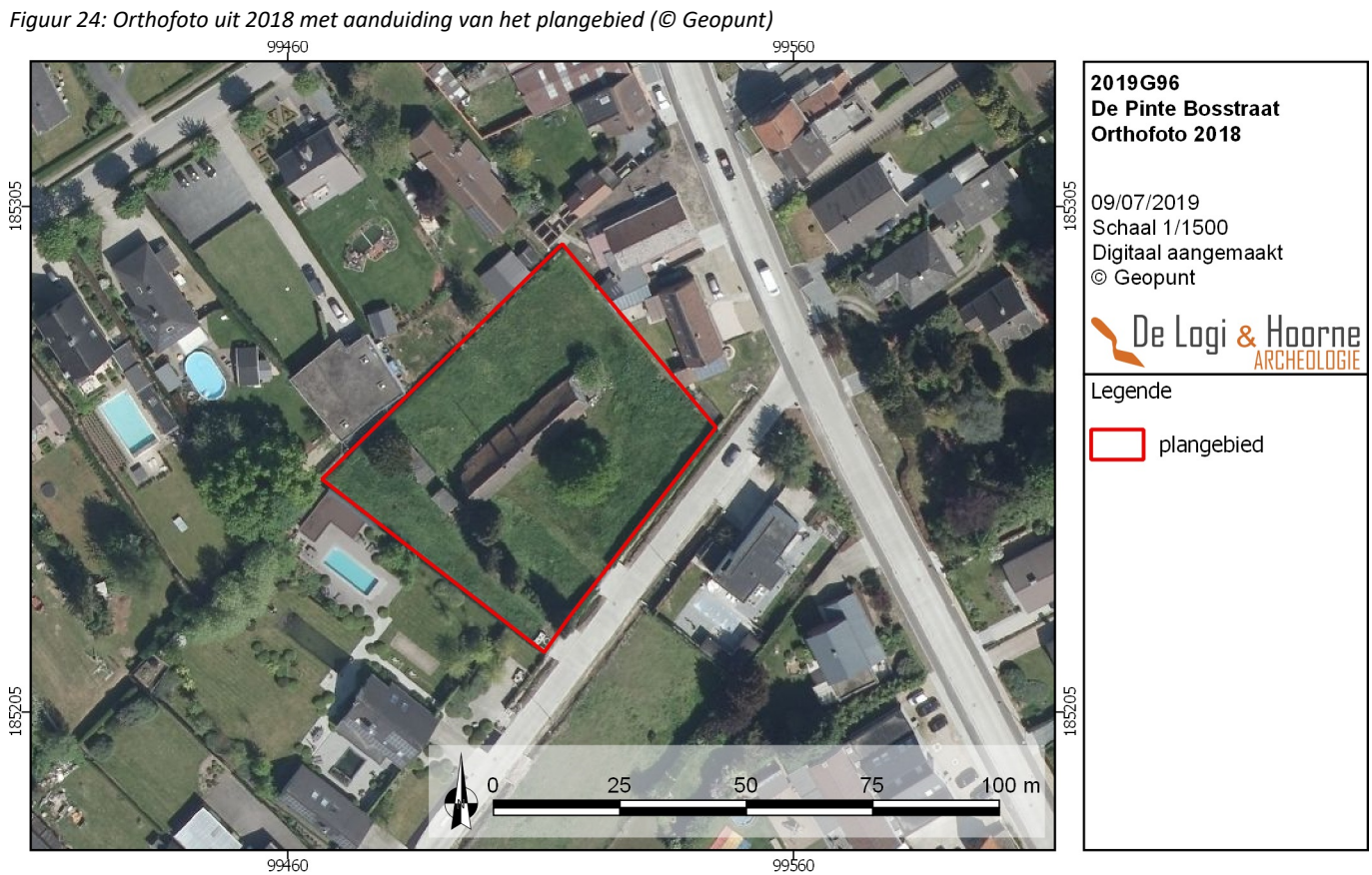
Figuur 21: Orthofoto uit 1971 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 22: Orthofoto uit 1990 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 23: Orthofoto uit 2002 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 24: Orthofoto uit 2018 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

2.2.2.2. ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Binnen de grenzen van het projectgebied zelf werd tot op heden geen archeologische vaststellingen gedaan. In de nabije omgeving werden in het verleden wel enkele archeologische sites aangetroffen en onderzocht.

Net ten zuiden van de Bosstraat werd in 1981 een veldprospectie uitgevoerd waarbij materiaal uit de late middeleeuwen werd ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 501847; BAUTERS 1985). Iets verderop in dezelfde straat werd nog een veldprospectie uitgevoerd waarbij sporen van een site met walgracht zijn aangetroffen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 503938; BAUTERS 1984: 175-195).

Op de kruising van de Bosstraat met de Nederbosstraat, op 480m in zuidwestelijke richting van het plangebied, zijn bij een veldprospectie een grote hoeveelheid laatmiddeleeuws aardewerk ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 501846; BAUTERS 1985). Net ten zuidoosten van dit perceel werd nog een site met walgracht vastgesteld op basis van een veldprospectie (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 503936; BAUTERS 1984).

Aan de Begoniastraat in Nazareth, op 530m ten noordoosten van het plangebied, zijn bij een veldprospectie drie fragmenten silex uit de steentijd ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 155095; BAUTERS 1985).

Ter hoogte van de Nieuwstraat in De Pinte, op 560m ten noorden van het plangebied, werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd dat enkel greppels en een afvalkuil uit de nieuwe tijd opleverde (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 207029; DE SMAELE *et al.* 2014).

Op 600m ten noordoosten van het plangebied, aan de Heerweg in Nazareth, is een silexvondst ingezameld tijdens een veldprospectie (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 155098; BAUTERS 1985).

Aan de Weefstraat in Nazareth, op 600m ten zuidoosten van het plangebied, zijn een grote hoeveelheid aardewerkfragmenten uit de late middeleeuwen ingezameld, alsook een ijzeren paardenfiguur (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 501851; BAUTERS 1985).

Ter hoogte van de Vijverstraat in Nazareth, op 680m ten zuiden van het plangebied, werd één lithische vondst ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 155184; BAUTERS 1985).

Op 705m in zuidwestelijke richting van het plangebied, aan de Bosstraat in Nazareth, werd ook tijdens een veldprospectie een soortgelijke silexvondst aangetroffen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 155181; BAUTERS 1985).

Aan de Eedstraat in Nazareth, op 790m ten zuidoosten van het plangebied, zijn verschillende veldprospecties uitgevoerd. Tijdens deze campagnes werd niet nader te bepalen silex uit de steentijd, silex uit het neolithicum en materiaal uit de late middeleeuwen ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummers 155101, 155102 & 501849; BAUTERS 1985).

Ook aan de Bosstraat in Nazareth, op 800m ten zuidwesten van het plangebied, zijn verschillende veldprospecties uitgevoerd. Hierbij werd silex uit het neolithicum, een niet verder te dateren kling uit de steentijd en aardewerk uit de late middeleeuwen ingezameld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummers 155096, 155108 & 155145; BAUTERS 1985).

Ter hoogte van de Vijverstraat in Nazareth, op 850m ten zuiden van het plangebied, zijn twee fragmenten in lithisch materiaal en aardewerk uit de late middeleeuwen aangetroffen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 155099; BAUTERS 1985).

Op 880m ten zuidoosten van het plangebied, aan de Sint-Annadreef in Nazareth, zijn drie veldprospecties uitgevoerd. Deze leverden een vaag te dateren silexvondst, vondsten uit het neolithicum en aanwijzingen op voor de aanwezigheid van een site met walgracht (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummers 155103, 501850 & 503937; BAUTERS 1984, Bouters 1985).

Aan de Nieuwstraat in De Pinte, op 910m ten noorden van het plangebied, werden twee proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd. Beiden leverden enkel sporen uit de nieuwe tijd op (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummers 164931 & 216442; REYNS & VAN DER KELEN 2013, DE GRUYSE *et al.* 2017).

2.2.3. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Het projectgebied is gelegen binnen een zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei, binnen de Zandstreek. Op basis van de gegevens uit de Centrale Archeologische Inventaris blijkt dat de ruime omgeving rond het plangebied al vroeg in de geschiedenis geoccupeerd werd. De eerste mogelijke archeologische indicaties dateren uit de steentijd waarvan de meeste vindplaatsen zich ter hoogte van de Zwarte Kobensbeek bevinden.

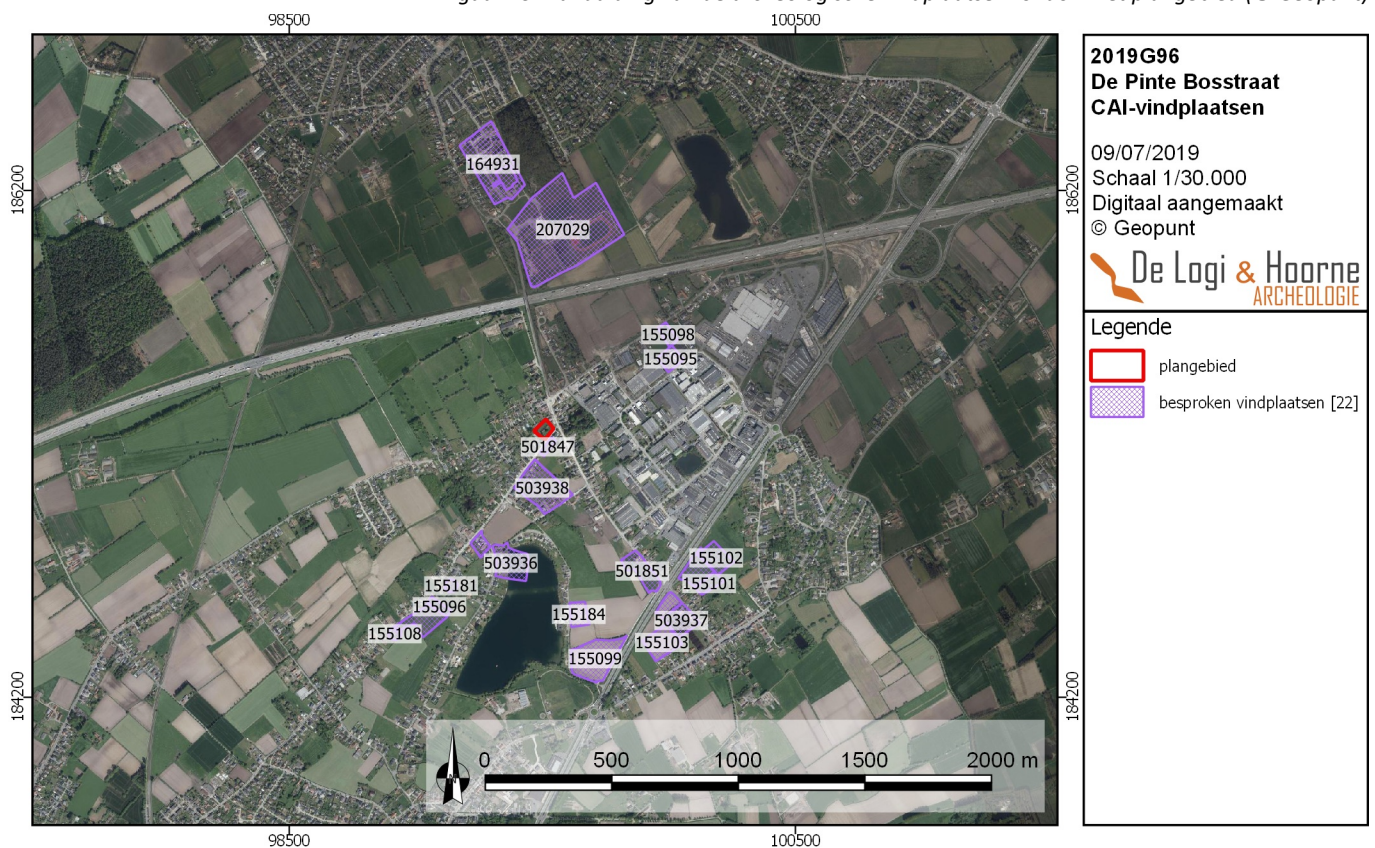
Aanwijzingen voor jongere periodes, zoals de late middeleeuwen en de nieuwe tijd, komen ook voor. Net zoals bij de voorgaande periode komen de attestaties uit de late middeleeuwen bijna enkel in de vallei van de Zwarte Kobensbeek voor. De vindplaatsen uit de Nieuwe tijd komen meer verspreid voor in de omgeving.

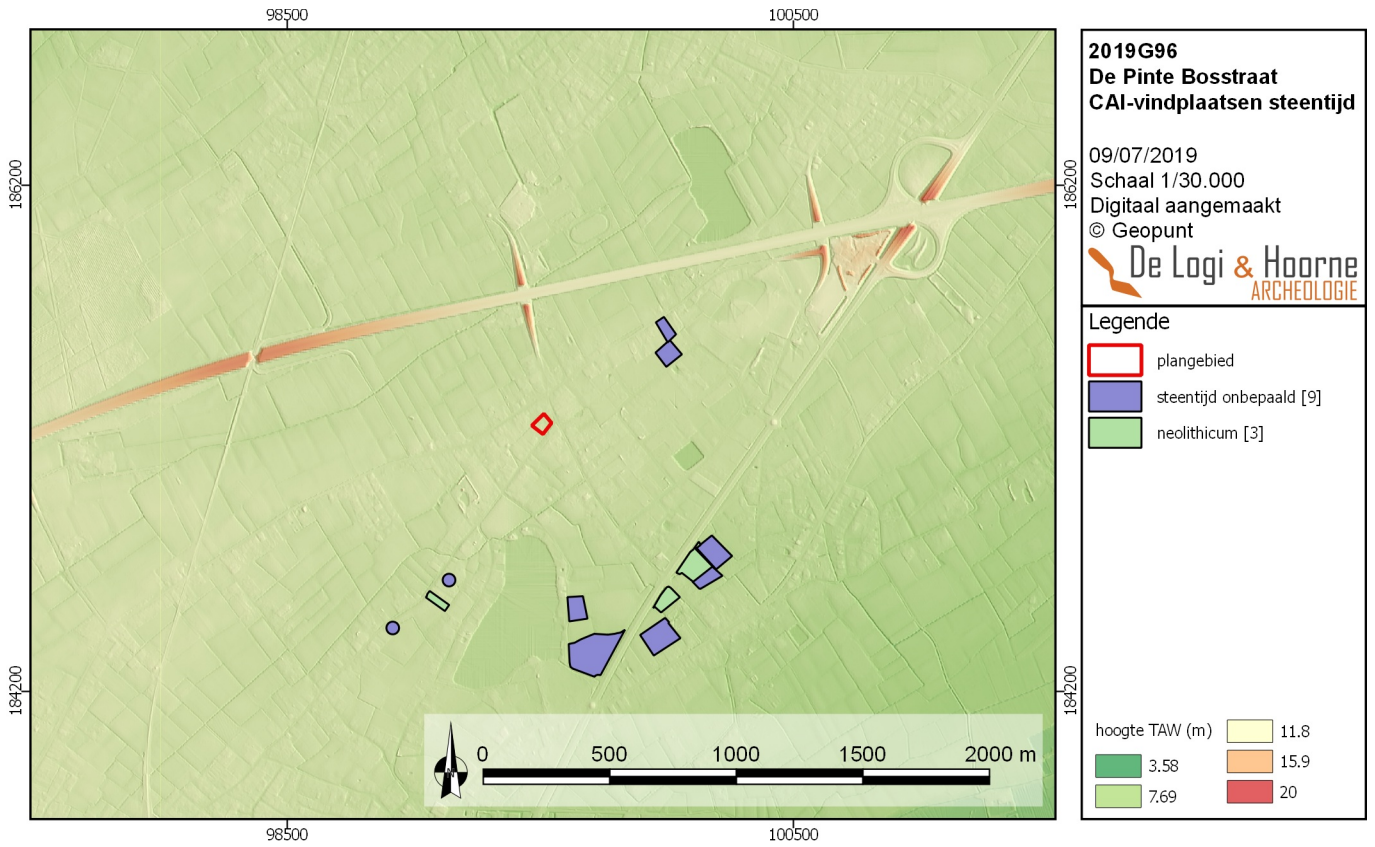
Desalniettemin mag geconcludeerd worden dat de omgeving rondom het plangebied archeologisch onbekend is, aangezien er slechts twee proefsleuvenonderzoeken aanwezig zijn en de meerderheid van de attestaties op basis van veldprospecties tot stand zijn gekomen.

2.2.4. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

Aan de hand van historisch onderzoek en beschikbaar kaartmateriaal kan geconcludeerd worden dat met zekerheid vanaf de tweede helft van de 18de eeuw bewoning binnen het plangebied aanwezig was, waarvan het huidige gebouw nog een restant is. Dit gebouw staat gekend als vastgesteld bouwkundig erfgoed. Het is op basis van deze bureaustudie niet mogelijk om te achterhalen of dit gebouw een eventuele voorganger had en in hoeverre de aanleg van deze gebouwen eventueel oudere periodes al dan niet zouden hebben verstoord.

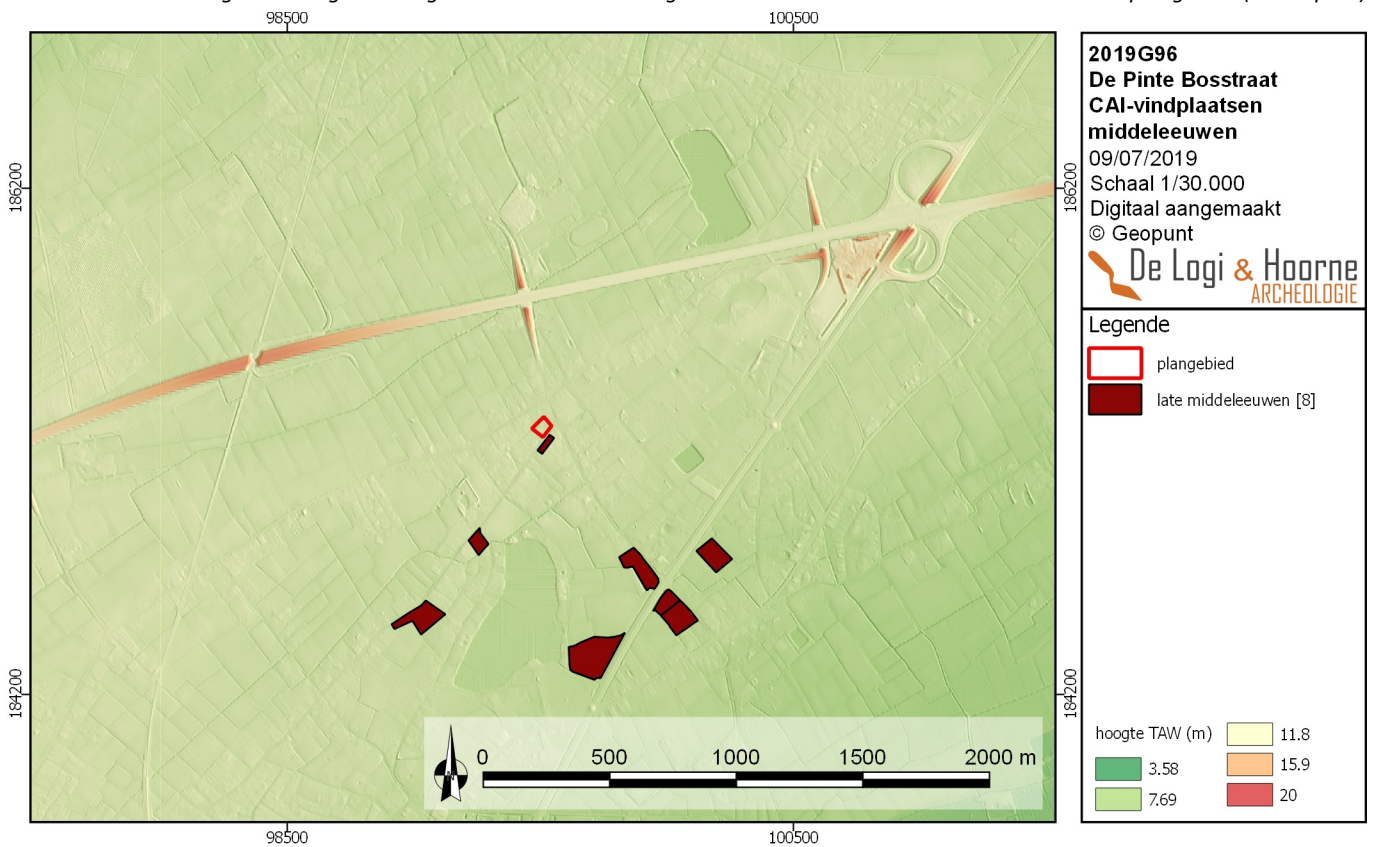
Figuur 25: Aanduiding van de archeologische vindplaatsen rondom het plangebied (© Geopunt)

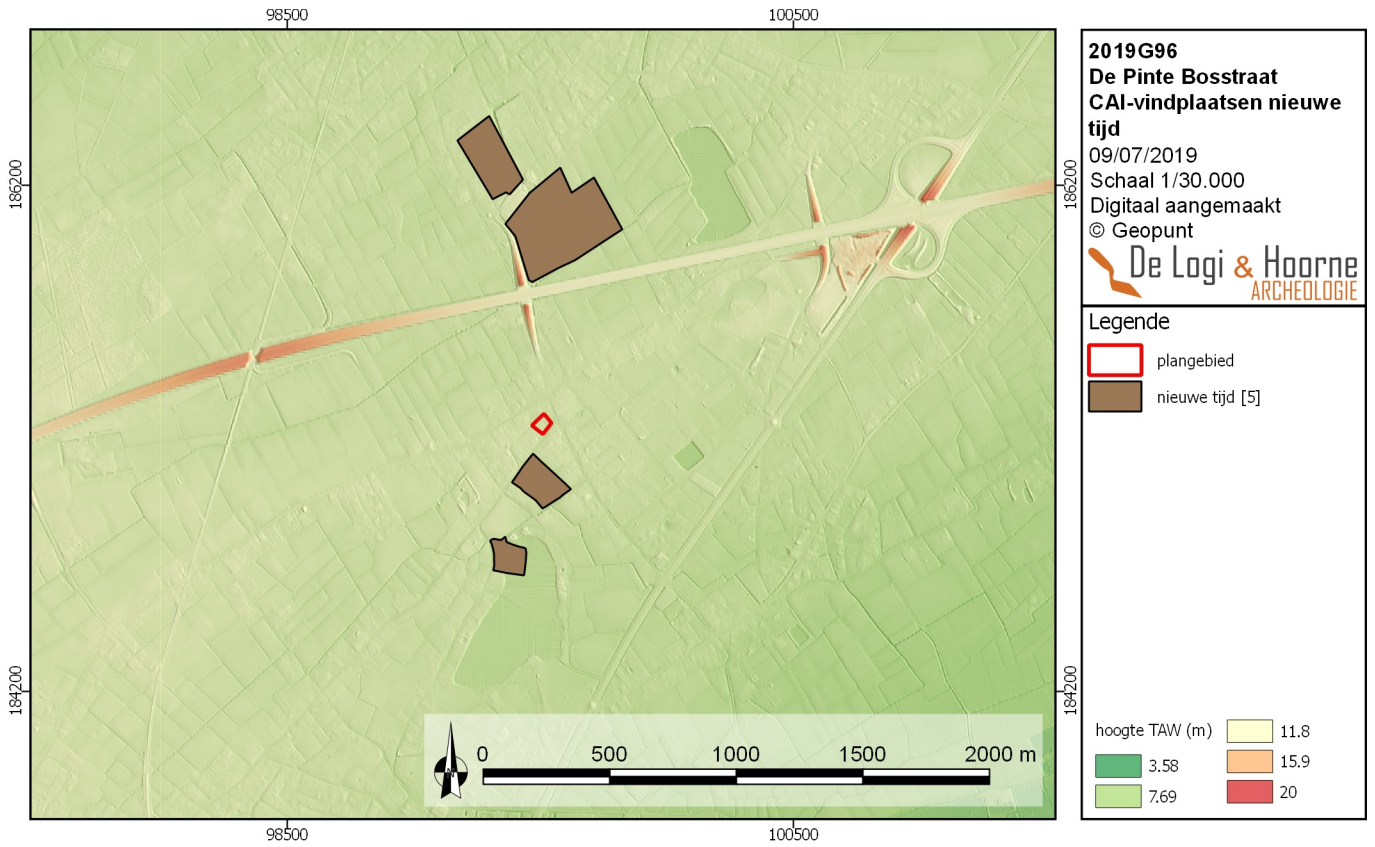

Figuur 26: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de sites uit de steentijd rondom het plangebied (© Geopunt)

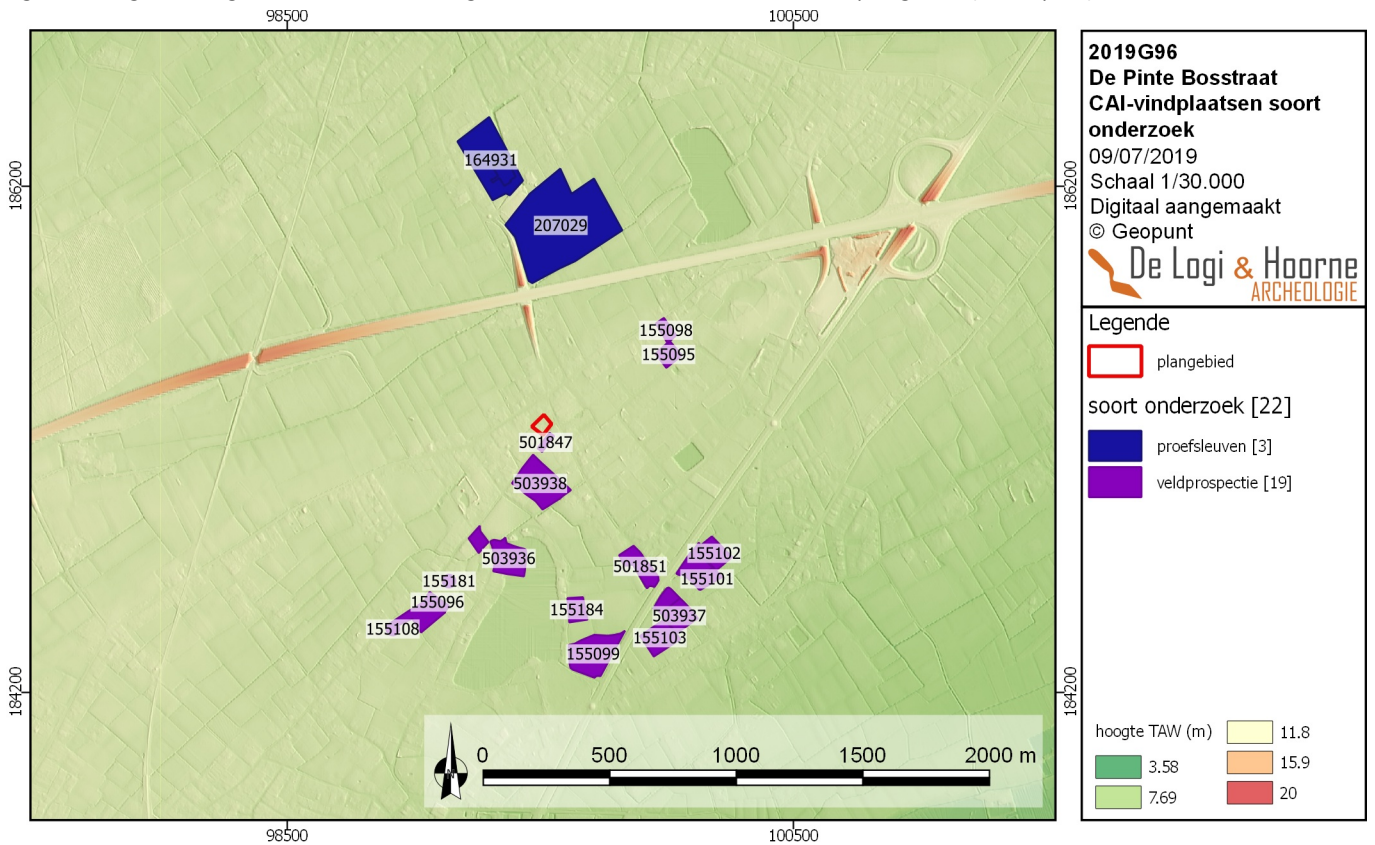
Figuur 27: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de sites uit de middeleeuwen rondom het plangebied (© Geopunt)

Figuur 28: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de vindplaatsen uit de nieuwe tijd rondom het plangebied (© Geopunt)

Figuur 29: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de soort onderzoeken rondom het plangebied (© Geopunt)

Ondanks de vele attestaties in de ruime omgeving kan het archeologisch potentieel van het plangebied als onbekend omschreven worden. Een groot deel van de vindplaatsen zijn slechts aan de hand van veldprospectie gekend. In de ruime omgeving zijn maar twee (negatieve) proefsleuvenonderzoeken) uitgevoerd waardoor er geen eenduidige uitspraken kunnen gebeuren over het archeologisch potentieel binnen het plangebied.

2.2.5. Synthese

Op basis van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen als volgt beantwoord worden:

- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?*

Het projectgebied is gelegen binnen een zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei. De natuurlijke aantrekkingskracht van het omliggende landschap is hier minder van belang wegens de afstand tot de natuurlijke waterlopen. Bovendien is het projectgebied gelegen in de lagere delen binnen het landschap en niet op een helling op een geografische topzone. Dit sluit echter niet uit dat er zich geen archeologisch potentieel bevindt binnen de grenzen van het projectgebied.

- *Welke evolutie kende het landgebruik en welke invloed heeft dit gebruik op de bewaring van het potentieel aanwezige archeologisch erfgoed?*

Binnen de grenzen van het projectgebied is ten minste sinds de tweede helft van de 18de eeuw bebouwing aanwezig. Sindsdien is er altijd enige vorm van bebouwing aanwezig geweest op het terrein. Wat de precieze impact van deze bebouwing op het bodemarchief is en in welke graad het mogelijke archeologische erfgoed verstoord werd, is voorlopig nog onduidelijk en moeilijk in te schatten.

- *Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites? Wat is de aard, datering en bewaring?*

Op basis van dit bureauonderzoek zijn er geen concrete aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een of meer archeologische sites. Enkel de aanwezigheid van het gebouw wijst op sporen uit de nieuwe tijd.

- *Wat is het archeologisch potentieel van het projectgebied?*

Op basis van de archeologische voorkennis, de geologische en bodemkundige gegevens en het gebruik van het projectgebied volgens de historische kaarten en luchtfoto's is er sprake van een onbekend archeologisch potentieel van het projectgebied.

- *Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?*

Het projectgebied is 3120m² groot en de geplande werken vormen een reële bedreiging tegenover het potentieel aanwezige bodemarchief over het volledige projectgebied.

- *Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?*

Indien er zich binnen het plangebied een archeologische site zou bevinden, zou dit een wetenschappelijk kennispotentieel in zich dragen.

2.2.6. Afweging noodzaak en motivering verder onderzoek

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan de aanwezigheid van een archeologische site binnen het projectgebied niet worden uitgesloten. Om met zekerheid informatie te verkrijgen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het plangebied en een aangepast programma van maatregelen op te stellen, zijn bijkomende fasen van vooronderzoek nodig.

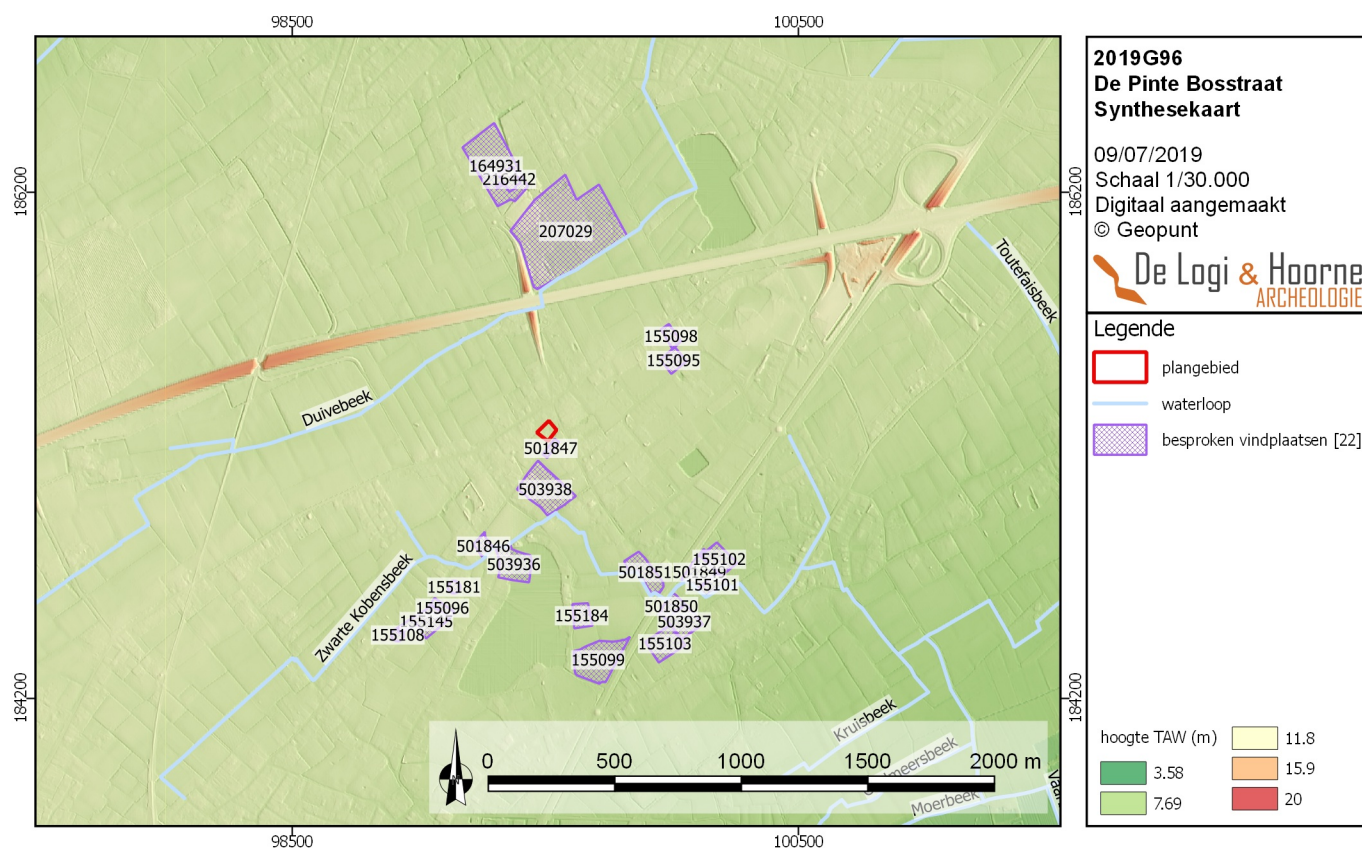
Een veldkartering is voor dit projectgebied niet aangewezen. De oppervlakte is namelijk deels bebouwd en de omliggende gronden zijn in gebruik als tuin. Het terrein is nog niet vrijgemaakt wat de uitvoering van dit onderzoek onmogelijk maakt. Zelfs indien het gebouw verwijderd wordt zal dit teveel ruis opleveren om relevante resultaten met een veldkartering (visueel of metaaldetectie) te bekomen. Het plangebied omvat geen akkerland, waarop veldkartering wel goede resultaten oplevert. Dit type onderzoek is niet aangewezen voor het plangebied en zou geen enkele potentiële kennisvermeerdering met zich mee brengen.

Hetzelfde geldt voor geofysisch onderzoek, dat met name nuttig is om grootschalige en voornamelijk lineaire sporen te herkennen. Methodes zoals veldkartering en geofysisch onderzoek laten bovendien niet toe met zekerheid uitspraken te doen over de datering van de mogelijk aanwezige sporen en in te schatten wat de bewaringsgraad van de site is.

Een landschappelijk booronderzoek is aangewezen. Op basis van het bureauonderzoek lijkt het potentieel aan steentijdsites binnen het plangebied onduidelijk maar de geologische en bodemkundige setting sluiten een bewaard loopoppervlak of afgedekte niveaus met een potentieel *in situ* steentijdsite niet uit. Het doel van dit landschappelijke booronderzoek is om te bepalen of er bodems voorkomen waar *in situ* steentijdsites bewaard kunnen zijn en deze zones af te bakenen. Afhankelijk van de resultaten kan vervolgens een verkennend en eventueel ook een waarderend booronderzoek worden uitgevoerd. Met deze methode kunnen ook verstoorde of opgehoogde zones gedetecteerd worden.

Op de zones waar het booronderzoek een negatief resultaat heeft, wordt een proefsleuvenonderzoek aanbevolen. Met een proefsleuvenonderzoek wordt een beperkt — maar statistisch representatief — deel van het terrein onderzocht op indicaties voor de aanwezigheid van archeologische sites. Op basis hiervan moet het mogelijk zijn uitspraken te doen over het archeologisch potentieel van het totale terrein. Bovendien wordt bij dergelijk onderzoek ook informatie ingewonnen over de lokale bodemopbouw, eventuele ongekarteerde verstoringen in de bodem, en de spreiding, datering, bewaringsgraad en aard van eventuele archeologische sites op het plangebied. Deze informatie is bovendien nodig om enerzijds te bepalen of een archeologische opgraving van (een deel van) het plangebied noodzakelijk is en om een gepast programma van maatregelen op te stellen voor een eventuele archeologische opgraving. De methode biedt een groot potentieel aan kenniswinst en laat toe om met een klein team te werken. Hierdoor wordt met een draagbare financiële last een maximaal resultaat bekomen. Zowel op financieel als wetenschappelijk vlak is een proefsleuvenonderzoek een logisch onderbouwde keuze. Vooronderzoek door middel van proefsleuven is een efficiënte methode om terreinen te onderzoeken waar geen complexe verticale stratigrafie wordt verwacht, zoals dat hier het geval is.

De verdere fasen van geadviseerd onderzoek, zonder en met ingreep in de bodem, zullen worden uitgevoerd in uitgesteld traject aangezien er nog een gebouw aanwezig is dat gesloopt moeten worden en het terrein moet vrij zijn van de niet te behouden begroeiing voor verder onderzoek mogelijk is. Het is in die mate onmogelijke en economisch onwenselijk de kosten van terreinwerk te dragen in het kader van een ontwikkeling waarvan men niet zeker is dat die zal vergund — en daadwerkelijk zal gerealiseerd — worden. Indien de ontwikkeling uiteindelijk niet zou vergund en uitgevoerd worden, is er geen sprake meer van een bedreiging van het eventueel archeologisch erfgoed in de bodem. Het is voor het bodemarchief daarenboven beter zo lang mogelijk ongestoord te blijven. Terreinwerk met ingreep in de bodem heeft immers ook een versturende impact op het bodemarchief.

Figuur 30: Synthesekaart (© Geopunt)

2.2.7. Samenvatting onderzoek

De initiatiefnemer wenst op een perceeloppervlakte van 3120m² vijf nieuwe kavels te ontwikkelen. Hiervoor vraagt hij een omgevingsvergunning voor het verkavelen van grond aan waarvoor een archeologienota nodig is.

Voor het opstellen van het bureauonderzoek zijn verschillende gegevens geraadpleegd. Het projectgebied is gelegen binnen de lagere delen van een zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei. Ondanks het hoge aantal attestaties in de omgeving is het archeologisch potentieel onbekend. Op basis van de historische kaarten en luchtfoto's blijkt het plangebied vanaf de tweede helft van de 18de eeuw bewoond. Of deze bewoning teruggaat op een oudere voorganger kon op basis van deze bureaustudie niet worden besloten.

Aangezien het archeologisch potentieel op basis van dit bureauonderzoek niet goed kan ingeschat worden, kan ook niet uitgesloten worden dat binnen het plangebied nog kennispotentieel aanwezig is. Er wordt bijgevolg verder onderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van een landschappelijk booronderzoek en een onderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek aanbevolen binnen het plangebied.

HOOFDSTUK 2: BIBLIOGRAFIE EN BIJLAGEN

1. Bibliografie

BAUTERS L., 1984. Bijdrage tot het archeologisch onderzoek naar de bewoningsevolutie in Eke. *Heemkring Scheldeveld*.

BAUTERS L., 1985. *Archeologisch Inventaris Vlaanderen band 4, Eke*. Gent.

BORREMANS M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Gent.

DEBRABANDERE F., DEVOS M., KEMPENEERS P., MENNEN V., RYCKEBOER H. & VAN OSTA W., 2010. *De Vlaamse gemeentenamen. Verklarend Woordenboek*, Leuven.

DE GRYSSE J., THYS C., VAN GOIDSENHOVEN W., DE TOLLENAERE J., WILLAERT A. & POLFIET B., 2017. *Moerkensheide, De Pinte*. Ruben Willaert.

DE SMAELE B., DE KREYGER F. & PIETERS H., 2014. *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem. Proefsleuven op de site Moerkensheide te De Pinte*. Adede Archeologisch rapport 23.

DONDEYNE S., VANIERSCHOT L., LANGOHR R., VAN RANST E & DECKERS J., 2015. *De grote bodemgroepen van Vlaanderen. Kenmerken van de Reference Soil Groups volgens het internationale classificatiesysteem World Reference Base. KU Leuven & Universiteit Gent in opdracht van Vlaamse overheid, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen*.

LEYS R., 1965. *Verklarende tekst bij het kaartblad Gavere 70 W. Bodemkaart van België*. Instituut tot aanmoediging van het Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw (I.W.O.N.L.).

REYNS N. & VAN DER KELEN A., 2013. *Archeologisch vooronderzoek De Pinte-Nieuwstraat (fase 2)*. All-Archeo bvba 189, Bornem.

STEURBAUT E., 2015. Het vroeg-Eoceen. In.: BORREMANS M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*: 125 – 135.

Geraadpleegde websites:

[HTTPS://CAI.ONROERENDERFGOED.BE/](https://cai.onroerenderfgoed.be/) (geraadpleegd op 09/07/2019)

(De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen. De aan- of afwezigheid van archeologische sporen dient met verder archeologisch onderzoek vastgesteld te worden.)

[HTTPS://DOV.VLAANDEREN.BE/DOVWEB/HTML/INDEX.HTML](https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html) (geraadpleegd op 09/07/2019)

[HTTPS://GEO.ONROERENDERFGOED.BE](https://geo.onroerenderfgoed.be/) (geraadpleegd op 09/07/2019)

[HTTP://WWW.GEOPUNT.BE](http://www.geopunt.be/) (geraadpleegd op 09/07/2019)

[HTTPS://INVENTARIS.ONROERENDERFGOED.BE/](https://inventaris.onroerenderfgoed.be/) (geraadpleegd op 09/07/2019)

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019: *De Pinte*,

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121381> (geraadpleegd op 9 juli 2019).

